

De Nieuwe Gazet

AANKONDIGINGEN
 Per bladje, per kleinere regel 1.00
 Per bladje, per grotere regel 1.50
 Per bladje, per kleinere regel 1.00
 Per bladje, per grotere regel 1.50
 Per bladje, per kleinere regel 1.00
 Per bladje, per grotere regel 1.50

Abonnementen worden aangenomen in onze burelen: KORTE NIEUWSTRAAT, 28, ANTWERPEN, en in alle Postkantoren

Alle Brieven, Annoncen en Mededeelingen te zenden aan het Bestuur — Telefoon 853

ABONNEMENTEN
 Per jaar, fr. 3.00. — Per maand, fr. 1.00. — Per week, fr. 0.30. — De afnemer betaalt de portiekosten. Antwerpen, worden uitbetaald onder de naam van de afnemer, en door het Office de Publiciteit, J. Leys, 28, Kort Nieuwstraat, Antwerpen.

De Brief van Kardinaal Mercier

Het Generaal Gouvernement deelt ons volgende nota mede:

Zijne Eminentie, Monseigneur 'Mercier, aartsbisschop van Mechelen, heeft volgens aloude gebruik ter gelegenheid van Kerstmis, aan de geloofgenoten van zijn bisdom een herderlijk brief gericht, die gedeeltelijk de groote gebeurtenissen der laatste maanden behandelt.

De buitenlandsche pers heeft onnaauwkeurige verslagen over gegeven en — onder andere — beweerd, dat ten gevolge van dien herderlijk brief, de Kardinaal in zijn Paleis te Mechelen onder bewaking van Duitse officieren zou gesteld zijn en zelfs dat hij aangehouden werd.

De Gouverneur Generaal heeft reeds officieel doen verklaren dat deze twee beweringen van allen grond ontbloot zijn.

Hij heeft er nooit aan gedacht de vrijheid van den prins der kerk in de uitoefening zijner geestelijke bediening te hinderen. Nochtans bevatte de herderlijk brief voor Duitschland kwetsende zinspelen en die bij gevolg de overheden niet toelieten er onverschillig aan te blijven.

Niettegenstaande dit feit, uit eerbied voor de heiligheden der plaats en om de gevoelens der geloofgenoten niet te kwetsen, is de lezing van den herderlijk brief niet door geweld belet geworden.

De Gouverneur Generaal heeft zich enkel bepaald bij het nemen van politiematregelen welke de toestand vereischte. In gevolge zijn besluit van 13 Oktober 1914, dat uitdrukkelijk al de drukkelessen aan de Censuur van het Generaal Gouvernement onderwerpt, is de drukker gelast met het uitgeven en verspreiden van den herderlijk brief, geroepen om zich te verantwoorden tegenover het gerecht van zijne inbreuk betreffende het bovenvermelde besluit. De gevonden exemplaren zijn aangelegd geworden.

In gevolge eene briefwisseling met den Gouverneur Generaal over den herderlijk brief heeft de kardinaal verklaard, dat gezien de meening van den Gouverneur Generaal over de mogelijke draagkracht van de afzending, hij er niet op aandrong de geestelijkheid te verplichten de lezing te hernemen van den herderlijk brief en deze in de huisgezinnen te verspreiden.

IN OORLOGSTIJD

Van Honden en Katten. — Wat Xavier de Maistre had vergeten. — Belgische Vluchtelingen in Holland geboren. — Uit de Kinderjaren van Charles Corty. — Wat men in de Leysstraat zong. — Piet Van der Ouderaa.

Op den rand mijner schrijftafel zit mijne kat recht overeind en droomt. Hare oogen zijn dicht toegenepen en versmeeten met de donkerkleurige lijn van haren pels. Ze hoort mijn pennengeroes, want nu spert zij hare kijkeken wijl open, grasroot en rond, gelijk glazen knikkers.

Is 't anders niet? schijnt ze te vragen. En mijn gedoe is haar zoo onverschillig, dat zij haar toeliet begint te nadenken. Eerst likt zij hare blankbehaarde keel, langzaam, met vlijt. Dan heft zij een voerspoor op en likt haar vuusje; en niet dat grijsruw klauwen veegt ze zeer behoedzaam achter haar ooren, om hare oogen en langs haar neusken.

Als zij ophoudt niet reinigen, begint ze mij even, als wilde zij vragen: — Hoe vindt de me nu? Doch mijn antwoord komt waarschijnlijk niet gauw genoeg, want ze zakt ineem, kruikelt zich netjes neer — en slaapt weer in.

Xavier de Maistre, jongen toch, hoe hebt gij kunnen vergeten dat er buiten uw 'goed vuutken, een boek en penne' nog wat andere hulpmiddelen tegen de verveling in de wereld bestaan? 'K Wil er u geen verwin van maken, dat ge de pijp, de groote troosteres, versien of versnaad hebt, maar dat gij niet aan 't gezelschap van kat en hond hebt gedacht, dat zie, kan ik u niet vergeven.

Heeft die geestige jongen dan nooit het leven onzer huisdieren nagegaan of zich nooit aangeroken gevoeld door den sierlijken, den majestueuzen omgang met de huis-kat, de patronesse van de thuisblijvers?

'K Weet wel, dat ze soms wreed kan zijn en haar slachtoffer verslindt. Maar dan komt ze ook weer zoo fluweelig streelen en vleien, alsof ze troosten wilde. — 'K Heb u weeral van een lastigen vijand verlost, — dat ge hare knepen voor lief moet nemen en denken, met den Franschen filosof: 'ook in ieder mensch schuilt een dier; 't komt er enkel op aan hetzelfde een goede opvoeding te bezorgen.

Dat er menschen bestaan, die deze vermaning niet op hun eigen toepassen, is nogal te begrijpen; maar dat er zijn, die hunne honden en katten verwaarlozen, verklaar ik mij minder waarom, o menschi, wilt ge toch katten en honden houden, als gij er niet voor zorgt! Ik neem aan, dat zij u niet voor zorgen! Ik neem aan, dat zij u niet voor zorgen!

Ik heb hier een statistiek in handen, waaruit ik u kan vertellen, dat er tusschen 18 Mei en 31 December 1913 aldus niet minder dan

819 'katten werden opgenomen; en gedurende het volle jaar 1 Januari 1914-1 Januari 1915 kwamen er 1667 poeskens bij. Binnen hetzelfde tijdverloop van 18 Mei 1913 tot 1 Januari 1915 werden er 3480 honden tijdelijk gehebergd totdat hun ziele naar den dierenhemel verhuisde.

Ik vraag mezelf af hoe er onze straten zouden uitzien, moesten die 5996 martelaars en hun... gevolg dezelve onvrijg maken. Zouden wij, op dit gebied, nog veel aan Konstantinopel te benijden hebben? En zouden wij gaan vergeten, dat elke ware Sinjoor een dierenvriend moet zijn? Wij brengen de dieren te pas in spreken, vergelijkingen, zegswijzen, stopwoorden en vertellingen — en nu weet ik zelfs dat ze te pas kwamen bij 't opdisschen van de laatste moppen, die de Belgische vluchtelingen elkander opsloferden.

Er was sprake van de nationaliteit der op Hollandsch bodem pasgeborene kindertjes der uitwikkelingen.

— Nou, zei een Hollandsche soldaat, 'onze bevolking schiet goed op. Binnen twintig jaar zullen we een mooi leger hebben.

— Zeg, soldaat, antwoordde daarop eene onzer Antwerpsche kraamvrouwen, ge gaat toch zeker niet denken dat wij hier Hollandse kinderen ter wereld brengen?

— Nou, en waarom niet, moedertje? Uw zoonlief is in Holland geboren; hij is dus degelijk een Hollandsche jongen.

De moeder bezag den stijven landweerman flink in zijn oogen, en dan:

— Dus, soldaatje, als bij toeval een kat jongen legt in een stovischwinkel, bennen dat allemaal pekelharingen!...

Nooit heb ik een mensch gekend, die smaaktelijker kon lachen, dan de verleden Vrijdag begraven Charles Corty, voorzitter der Handelskamer.

Ofschoon van Duitschen oorsprong, was de gemoedelijke en liefdadige heer Corty op-ten-top een volbloed Sinjoor, een die smaak en lust vond in ons eigenaardig volksleven, juist omdat hij dit leven mee doorworsteld had.

In mijne kinderjaren, zoo vertelde hij mij met voorliefde telkens hij gelegenheid had mij van ons dierbaar Antwerpen te spreken, in mijne kinderjaren woonde ik met mijne ouders in de Otto-Venusstraat, in een klein, nederig huis, met een kleekengat nevens de stoep. Des daags pikten onze klekens op de straat, maar 's avonds kwamen ze langs dat gat weer binnen, — en niets was drolliger om zien, dan het terugkeeren van onze haan en zijne hennen, na den heelen dag in de buurt en op de Meir te hebben gewandeld, terug te de vrouwen uit de buurt tegen de huisgevels op een laag stoeltje gezeten, kantje-steek werkten, al zingend:

O kloekens, ritselt op 't papier,
 Kloet heen en weer met lossen zwier,
 Maar niet te ras of niet te straf,
 Of anders breekt het draadjen aft!

— Ons snoepwinkelje was gelegen in de Statiestraat, die later in Leysstraat werd herdoopt. Het stond daar, net als de overige geurhuisjes, klein en ingedrukt als een afgestoude lijdgrasheide, met een groen geveerd poortje en daarnevens een enkel raam. Een weinig hooger dan de kamer, tot welker verlichting dit raam diende, was het dak, en voor het raam stond van 's morgens tot 's avonds de baas van het snoepwinkelje karmellen te maken. Beurtelings haakte, trok, sleurde, herkleetste en hersleurde de man de geelbruine karmellenspijs; hij spuwde in zijne handen, om krachtiger te kunnen sleuren aan het lijzige, viesgekleurde lekker, dat eindelijk in klompjes verdeeld en op stukjes karton gekleefd aan de snaken verkocht werd.

Dat lekker uit de Leysstraat moet een ware lust voor de kindermonden van dien tijd geweest zijn, want het water kwam in uwen mond, als ge den vroolijken heer Corty hoort zweren:

— Ah, mon cher, ce que j'ai mangé des stront-karmellen!...

Nog een ander levenslustige Sinjoor is ons deze week ontvallen: Van der Ouderaa, de Antwerpsche schilder, wiens aanhuwelijk met zijne nicht, die depzelde naam draagt, voor gevolg had, dat de liberalen hem in verkiezingslijst steeds noemden: *Pietje Falderiedevriender*.

Hij schilderde meestal voorvallen uit de Antwerpsche geschiedenis en ook wel kerkelijke doeken, onder andere de verheerlijking van den heiligen Joannes Berchmans, waarop ge, in de Hoofdkerk, een heele verzameling zeer vrome priesters en kerkmeesters van onzen tijd kunt herkennen die het lijk van den armen Berchmans eenvoudig staan te bezien, terwijl er maar één burger bij is, die godvruchtig bidt, met samengevouwen handen en terneergeslagen blik des schilders: boezemvriend, den liberalen F. Jos. Van den Branden, stadsarchivares.

Als Antwerpsche gultenstreek mocht het volkomen gelukt heeten, want:

Van je vrienden moet je 't hebben!

Edw. Poffé

De Huishuarkwestie te Gent

Ik heb nog de gelegenheid niet gehad over de brandende kwestie der huishuur, die thans het publiek onzer stad onledig houdt, te handelen.

Het socialistisch blad *Vooruit* heeft een velttocht geopend, ten voordeele der arme sukels die het slachtoffer zijn der schraapzucht en onbarmhartigheid van hunne huishuizen. In een drietal artikels klaagt het socialistisch blad, bij de openbare opinie aan: vrederechter Dutry, die een serie schandelijke vonnissen komt te vellen tegen arme beproefde gezinnen, alsook sommige huizekenners en huishuur-ontvangers.

De feiten, die in bovengenoemd blad aangehaald worden, zijn zoo afschuwelijk vreesroepend, dat ik niet aarzel mij onvoorwaardelijk bij die veldtocht aan te sluiten, en die te steunen in de *Nieuwe Gazet*.

Het ligt natuurlijk in mijn bedoeling niet AL de huuraars te verdedigen. Kwaadwilligen moeten tot betaling gedwongen worden.

Doch, Heeren Rechters, handen af de onge-

lukkigen en rampzaligen. Wij hopen dat onder den drang der openbare opinie, handelingen als die welke wij hieronder mededeelen, voortaan onmogelijk zullen gemaakt worden, en dat, eens en vooral, het rechterlijk uitzetters-machien zal stilgelegd worden. Of willen de heeren, die van uit donzige zachte leunstoelen, goed verwarmde kamers, en tegen een wedde van duizenden 's jaars, zoo maar in 't hartje van den winter, de familie der strijders voor 'vorst en vaderland' op de straat zetten, dat het volk zich zelve recht doe?

't Was niet het schamrood op de wangen dat ik de aangeklaagde feiten las en herlas; ik deelde die niet vroeger aan de lezers der *Nieuwe Gazet* mede, omdat ik de overtuiging behield, dat een belgisch vrederechter niet in staat was, in de huidige omstandigheden van zoo'n afschuwelijkheid in 't kraam te komen, en dat M. Dutry aan het socialistisch blad een klinkende logenstraffing zou gestuurd hebben.

Die logenstraffing kwam niet... Onder die feiten wil ik er slechts een paar afschrijven. Die zetten-vorzerke der kroon op het rechterlijk werk van een heerschap wier ambt zoo ironisch met de naam van vrederechter wordt bestempeld.

Hier laat ik onze konfrater aan 't woord: M. Dutry, vrederechter van het 3^e kanton veroordeelde Woensdag 17 December, den genaamde B. O., wonende Groendreef, om zijn woonst te ontruimen tegen 1 Januari.

Deze man is metser en draaide, wanneer hij niet werkte, pikpels van stoelen thuis. Sinds het uitbreken van den oorlog had de vent nog niet gewerkt. Hij verwoont 30 franken per maand.

Hij heeft vrouw en een meisje van 14 jaren, wier fabriek sinds vele weken niet werkte, maar die nu op drie weken 5 franken had verdiend. Een gehuwde zoon woonde in met vrouw en 1 kind. Deze zoon is bij 't leger.

Een tweede zoon met zijn vrouw die daar inwoonde, heeft bij de bezetting van Gent, het land verlaten.

Het feit zelfs dat daar drie huishoudens woonden toont reeds den 'welstand' van deze familie.

Er was dus voor alle inkomsten van het huis gezin:

a) Brood en soep van de stad Gent;

b) Sinds 3 weken van het meisje, 1,50 fr. per week;

c) Van den zoon — militair — zijne militaire vergoeding: 7 franken per week.

Daarvan moesten leven: vader, moeder, dochter van 14 jaar en de schoondochter met haar kind. De vrouw moest daarbij binnen een paar maanden in 't kraambd komen.

Dus met 7 tot 8,50 franken moesten 5 personen leven! En daarvan zou 30 franken huishuur moeten betaald worden per maand!

Het is toch schande dat een vrede(?)rechter zoo kan vonnissen: vrouw en kind op straat zetten van een man die aan 't front aan 't strijden is voor zijn vaderland!

II

In de Meibloemstraat woonde een 72-jarig man samen met een anderen ouden man van 68 jaren in een huisje van 3 fr. per week. Elk betaalde 1,50 fr. huishuur.

Voor alle inkomsten had de bedoelde oude duts al eens een half franken voor boodschappen te doen; hij kweekte konijnen om er een stuiverken mede te verdienen en genoot van het Bureau van Weldadigheid 8 franken per maand. Hij had ook het ouderdomspensioen van 9 cents daags.

Met den oorlog had hij van den heer voor wien hij boodschappen deed, niets meer te doen; had geen inkomen meer, kon niet meer betalen.

Dezelfde vrederechter, M. Dutry, heeft dien ouden duts — ondanks een schoon peeldooi — veroordeeld om te verhuizen.

De arme oude man is op straat gezet!

De huismeester was zoo brutaal van aan dien sukelaar, als betaling zijner huishuur de bons te vragen van het Weldadigheidsbureau! Daarvan kunnen wij het stellig bewijs geven!

Ge ziet het, vriend lezer, die vrederechter is er tenminste een die haar op de tanden heeft en er met de vuile voeten doorgaat.

De huishuizen kunnen voortaan gerust slapen, hunne belangen zullen met krachtige hand worden verdedigd.

Het ware overigens al te eenvoudig zoo maar te moeten verklaren 'Mijn man is aan 't front' in de strijd, ik heb geen ander inkomen dan 'de militaire vergoeding, ik kan niet betalen' om aldus van alle vervolg ontslagen te worden.

Hoe, de hierboven bedoelde zwangere moeder trekt 7 franken per week van 't gouvernement en ze zou haar huishuur niet betalen?

Morgen brengen, doordraaien of de straat op, zei vrederechter Dutry, en aldus geschiedde het.

De militaire vergoeding aan 'n vrouw met een kind belooft dus tot 7 franken per week. Een frank daags.

Laat het ons eerlijk erkennen het vaderland wordt gedient aan 'n civiel prijsken.

Ik weet niet tot hoe hoog het weekloon van een vrederechter belooft. 8000 frank per jaar wil men mij wijs maken, zoo tets van 21,91 fr. per dag, de Zondagen inbegrepen, of 153,37 fr. in de week.

Niet waar, vriend lezer, het postje van 'wet-telijken uitzetter' wordt beter betaald als dat van 'land-verdediger'.

Ha nu eerst begrijp ik de mentaliteit van een vrederechter die 21,91 fr. per dag 'wint' wanneer hij te oordeelen heeft de familie van een arm soldaat, die slechts één frank daags kan afstaan van 't geen hij 'verdiend' met oorlog te voeren voor 't lieve vaderland dat er de luxe op naboudt vrederechters te onderhouden aan 8000 fr. per jaar, en die daarvoor de bejaarde ouders, de zwangere vrouwen en de kleine kleuterken der helden van Luik, Thienen en den Yser, midden de winter op straat zet.

Maar hoe is het mogelijk ook dat gij arme sukels zoo dom-ellendig-dwaas zijt, uw kinderen naar 't front te sturen tegen 7 franken in de week en die bloot te stellen aan 't vuren van de vijand in plaats van er 'euges de paix' van te maken aan 153,37 fr. per week, die van verre en buiten alle gevaar, hier rustig kunnen afwachten tot dat gij, stommelingen, het vaderland hebt gered.

Edoch, al uwe ellende, al uwen rampspoed daaraan hebt gij alleen de schuld.

Hoe, ge bewoont een huis van slechts één frank per dag huur en ge kunt die nog niet

eens betalen? Hoe ellendig! Een frank daags. En ge zoudt dat zelfs niet bezitten? Kom maak dat aan geen vrederechter wijs, die weet hoe gemakkelijk het gaat om aan de centen te geraken, hoe weinig men daarvoor doen moet en hoe veel men nog meer daartoe hoeft te kennen. Hoe ge hebt geen geld? Stommelingen! Waarom zijt ge ook arm? Waarom gaat gij, arm volk in de fabrieken slaven? Waarom ook verkoost ge zoo'n ellendig bestaan? Waarom deed ge niet zooals hij? Waarom zijt ge geen 'fils a papa'? Waarom behoort ge tot geen rijke familie die bij de machthebbers in zoo'n geur van heiligheid staat dat ze hun 'fruit sec' tot vrederechter rippen doet.

Maar neen, ge blijft liever arm, ge baart liever kinderen die later, even arm als gij, het vaderland zullen dienen aan 7 frank per week. Loonbedervers!

Ik heb in mijn leven vrederechters gekend die van hun ambt een ander conceptie hadden dan de Sganarelle die thans te Gent fungeert en ons denken doet aan zijn naamgenoot uit *Le medecin malgré lui* van Molière, die vindt dat 'als hij goed geeten en gedronken heeft er niemand noch dorst noch honger hebben mag'.

Neen, de vrederechters die ik kende, zouden zich niet verlaagd hebben de ongelukkige ouders, de zwangere vrouwen en de kleine kleuterken van strijdende militairen 's winters op straat te zetten.

Vrederechters behooren hunne zending te vervullen als 'mensch', niet als het 'on-mensch' dat thans het rechterlijk beheer van Gent tot on-eer strekt.

De zulken behooren tot dat soort patriotten, wier vaderlandsliefde te grooter wordt naar-

mate het traktament waarmede hunne 'chère patrie' hen onderhoudt al hooger wordt en hun meer eerbewijzen schenkt.

Ze zien met minachting neer op d'arme stompers die voor hun vaderland strijden tegen d'arm frank per maand... en zonder hoop op eere-teekens.

Eere-teekens? Zeker, vriend lezer, vrederechters krijgen als toemaat bij hun 'loon' nog tal van eerbewijzen. Vrederechters worden gedekoreerd met het Kruis van eer, de Leopolds-orde, die der Kroon prijkt op de 'borst' van heeren wier 'inborst' zoo'n onbarmhartige vonnissen vellen doet...

Rinkelend bengelen ze aan veelkleurige linten de dekoraties door die heeren gewonnen op het rechterlijk slagveld, ze paradeeren daarmee als gekroonde ossen...

En onze nederige held die ginds aan 't strijden is, die verre van vader en moeder en vrouw en kind zijn bloed voor 't vaderland aan 't offeren is, krijgt als belooning het afschrift van een vonnis waardoor zijn lieve ouders, zijn beminde zwangere vrouw en zijn aangebeden kindje met Nieuwjaar op straat worden gezet.

En wanneer in betere tijden, als de vrede zal getekend zijn, en 't lot hem genadig wil zijn, als onze nederige held van 't slagveld wederkomen zal, zijn ouders vrouw en kinderen — ik schrijf 'kinderen', want een zal hem geboren worden wijl hij ginds verre in de loopgraven aan 't krijgen is — dan kan hij 't vonnis, omlijst aan den wand hangen als 'n bewijs hoe de familie van een belgisch soldaat in 1914-15 werd behandeld door 'n belgisch vrederechter. Nederige helden, hier wordt ge naar waarde geschat, door vrederechters die het land vrij houden van den vijand der huizekenners.

VAN HET KRIJGSTERREIN

IN BELGIE

De Toestand in West-Vlaanderen

De bondgenooten meldten over een paar dagen vorderingen in de duinen tegenover Nieuwpoort en in de streek van St.-Joris (hiervoor is waarschijnlijk bedoeld de streek ten Z.O. van St.-Joris.) Dit zou doen gelooven dat men boogt de troepen in die buurt even dicht de IJzer te doen naderen als de afdeeling die tot het steunpunt St.-Joris was doorgedrongen, ter voorbereiding wellicht van een aanval op het front waar de weg St.-Joris-Mannekeveere over de IJzer leidt.

Deze opvatting wordt berestigd door het Franse bericht van Woensdag middag 8 uren dat aldus begint: 'De vijand heeft zonder succes twee aanvallen ondernomen, een in de duinstreek en een ten Zuidwesten van St.-Joris.' Deze tegenaanvallen der Duitschers, zeggen de Fransen, hadden geen succes. Dit betekent naar wij veronderstellen, geen positieve bijval, in zoover de bondgenooten hun veroverde stellingen behielden. Of zij ook geen negatief succes hadden kan pas bliken als de bondgenooten hier trots de Duitsche tegenaanvallen hun opmarsch kunnen voortzetten. Intusschen wordt door dit bericht weer eens bevestigd, dat wel is waar de bondgenooten de IJzerovergangen bij Nieuwpoort en Diksmuide hebben bezet, maar tusschen de twee plaatsen in nog niet geheel over de IJzer zijn gedrongen.

In de streek van Zillebeke, dat is 3 kilometer Oost-Zuidwest van Ieperen, melden de Fransen in hun jongste bericht vrij hevig geschutuur. In de laatste dagen zijn er berichten uitgegaan, dat de Duitschers een nieuwen aanval op Ieperen voorbereiden. De vertrouwbaarheid van die berichten kunnen we niet nagaan. In hoeverre deze kanonnade als een inleiding van dien aanval kan worden beschouwd, moeten wij dus in het midden laten. Willen de Duitschers werkelijk de bondgenooten van de IJzerlinie doen wijken, dan heeft een aanval op Ieperen hunnen zijds geenszins te verwonderen.

De Nood in ons Land

LONDEN, 7 Januari. (Reuter). — De voorzitter van de Belgische ondersteuningskommissie is van een rondreis in België teruggekeerd. Hij beschreef de uitgebreide maatregelen tot voeding van de bevolking onder gemeenschappelijke leiding van Amerikanen en Belgen met 50,000 helpers. De kommissie verstrekt brood aan 5,600,000 menschen tot een gezamenlijk bedrag van 1,760,000 fr. 's maands e naan 1 miljoen 400,000 geheel behoeftigen tot een bedrag van 1,250,000 fr. 's maands. De laatste categorie is geheel afhankelijk van de liefdadigheid van Europa.

De voorzitter uitte zijn warme waardeering voor de welwillendheid van de Nederlandsche overheden die het vervoer hadden vergemakkelijkt.

De "Thespiswagen" op het Slagveld

Voor de opbeuring van 'Tom Atkins' (bijnaam die men aan de soldaten geeft) willen de Engelschen iets ernstig ondernemen. Een Thespiswagen zal zich aan het gevechtsfront begeven, om in de loopgrachten wat vrolijkheid te brengen en de jongens de verschrikkingen van het slagveld te doen vergeten, voor een weer-galm van het vreedzame leven, dat reeds zoo ver in het verleden schijnt te liggen. Men kan in recht en billigheid spreken over eene karavaan van 9 automobielen, die midden in de concentratie-lijnen een bekend Engelsch Variété-gezel-schap voeren zullen.

De opvatting dezer onderneming is te danken aan Elalina Terris, de beroemde operette-diva, wier gezelschap voorheen het 'selegante' Londen vermaakte en op groote ontvangsten rekenen kon. Tijdens een bezoek dat de zangeres bracht aan een ambulance, waar zij de gekwetsten vermaakte met hare liedjes, zegde een der patiënten haar: 'Ach, wij hier in het gasthuis worden als vorsten behandeld, maar de ongelukkigen daar buiten, aan het front leiden een hondenleven.' Deze woorden schokten Elalina en zij kwam op de gedachte, een reis naar het front te ondernemen; haar echtgenoot, de even beroemde Seymour Hicks, nam met begeestering het voorstel aan. Lord Kitchener gaf zijne toestemming, doch onder voorbehoud dat de opperbevelhebber, generaal French er niets wist tegen te brengen. Deze prees niet alleen

het goed gedacht, maar verzekerde, zelf ook eenige voorstellen te zullen bijwonen, wanneer den loop der krijgsonderneming het hem zou toelaten.

Het gezelschap is samengesteld uit Ellalina Terris, haren echtgenoot, Gladys Cooper, de 'schoonste en meest gefotografeerde' Engelse tooneelspeelster, en 5 andere zangers en artsen, waaronder de beste en bekendste leden van het operette-gezelschap. Geen enkele dezer vrijwilligers zal eenige schadebeloofstelling voor de medewerking ontvangen.

In het geheel behelst het gezelschap 19 personen die reizen in 9 automobielen, die ook al het noodige voor de tooneelschikking en de kostumen medevoeren.

IN ENGELAND

Van de Velde aan 't Woord

In de 'Daily Chronicle' geeft Beer verslag van een gesprek met Vandervelde, den socialistischen Belgischen minister, dat hij heeft gehad. Beer is jaren lang Londensch korrespondent van de 'Forwards' geweest. Daarna heeft hij in het Duitsch een geschiedenis geschreven van het socialisme in Engeland. Geen Engelsch werk heeft het zoo goed en zoo volloofd gedaan, zegt de redakteur van de 'Daily Chronicle'.

In het verslag komt deze uitspraak van Vandervelde voor: 'Na het Agadir-geval in 1911 nam de Belgische regering, op verzoek van de Fransen en de Engelse regering, de noodige maatregelen om de onzijdigheid van ons land te verdedigen.'

Ook antwoordde Vandervelde op de vraag, welken invloed de oorlog op het socialisme zou hebben?

— Wat België betreft, ben ik zeker dat wij vooruit zullen gaan. De krachtige verdediging, die onze arbeiders en socialisten hebben geleverd, heeft heel wat vooroordeel tegen het socialisme ontwapend. Zelfs de konservatiefste Belgen hebben ingezien, dat socialisme geen verraad hteekent.

IN FRANKRIJK

Zeppelins en Duitse Vliegers boven Noord Frankrijk

Aan de 'Times' werd Woensdag geseind: Drie Zeppelins zijn hedenmorgen aan de kust tusschen Calais en Grevelingen gerapporteerd.

Dit bericht wordt aannemelijker door de bezoeken van Duitse vliegers, overdag aan Duinkerken gebracht. Deze bezoekers, die met een uitzondering, geen bommen wierpen, kunnen verkenners zijn geweest, die zijn uitgezonden om de luchtschepen op de terugreis te vergezellen of om verslag te doen. Vijf majen kwamen de vliegers in 't gezicht doch zij verschenen niet altijd boven het midden van de stad.

Eens zijn de granaten van de tegenluchtaartuigen bestemde kanonnen, te Firminy binnen 50 voet afstand van hun doel ontploft en werd een evenwichtstoestel gestoord, zoo dat de Duitser zich met den wind mede in veiligheid bracht. Twee malen stegen er vliegers van de bondgenooten op. Eerst kommandant Samson en daarna een Fransman. Zij verjoegen den ongenoodigden gast.

Een der Duitse vliegers liet twee bommen vallen in de voorsteden, doch zij richtten geen schade aan. Wegens de groote verliezen aan menschenlevens bij het laatste bezoek der Duitschers had de burgemeester een proklamatie uitgevaardigd, waarin de inwoners werden gewaarschuwd dekking te zoeken, zodra een vijandelijke vlieger aangekondigd werd. Op den toren werd nu als signaal een blauw-witte vlag gheschen en de straten waren spoedig verlaten.

IN RUSLAND

Het Gevechtsterrein in Polen

Uit de laatste ambtelijke berichten kan men nitmaken dat de

van Sochaczew, de plaatsen Bobup en Kotlow liggen rechtstreeks ten Noorden van Lumin.

De rivier de Rawa maakt met den benedenloop van de Bzura een stompen hoek naar het Westen. Het komt nu hierop neer dat het driehoekige terrein, waarvan de Westelijke punt ligt bij de samenvloeiing van Rawa en Bzura, in Duitse handen is. Het gevechtsterrain ligt dus nu, van het Noorden naar het Zuiden eerst den benedenloop van de Bzura tot Sochaczew. Verder volgt het front deze rivier niet, maar loopt van Sochaczew af rechtstreeks naar het Zuiden tot het weer de Rawa ontmoet.

Later nog hebben de Duitschers gemeld: Ten Westen van de Weichsel braken onze troepen, na de verovering van verscheidene steunpunten des vijands, tot de terrein-scheiding van de Sacha door.

De Sacha behoort mede tot het stroomgebied van de Bzura; dus zou het Russische front thans ten Zuiden van Sochaczew eene zeer kleine inkouking hebben.

De Opvolger van Rennenkampff

Tot opvolger van Rennenkampff is generaal Litwinow, de bevelhebber der Russische troepen langs de Weichsel, benoemd.

Franz Lehar gevangen

Het Central News-agentschap weet te vertellen dat Franz Lehar, de bekende komponist van de „Lustige Weduwen“, de „Dollarprijsen“ en andere beroemde operetten, die als officier in het Oostenrijksche leger diende, door de Russen gevangen genomen is.

IN DUITSCHLAND

De Verwoestingen in den Elzas

De oorlogskorrespondent van de „Deutsche Tageszeitung“ schrijft over de valse berichten van verwoestingen, die in Elzas in omloop zijn:

Volgens de verhalen zou heel Mulhausen een puinhoop zijn. Alleen van de Bazelerstraat zou nog iets overeind staan. Men heeft deze verhalen zelfs in Straatsburg geloofd, dat toch niet ver van de industriële hoofdstad van Elzas ligt. In werkelijkheid kan men lang door Mulhausen lopen voor men een spoor ziet van de gevechten. Alleen in de Bazeler straat, juist dus in de straat, die het meest gespaard zou zijn, vindt men nog een aantal herinneringen aan het gevecht, dat de afbrekende Fransen hebben geleverd.

Op het eigenlijke slagveld echter, zoo ver het bij verder, wordt men er bij ledere voetstap aan herinnerd, dat in een gewelddig, bloedig strijd de Fransen troepen teruggevoerd moesten worden. In plaats van Elzas terug te winnen, hebben de Fransen slechts bereikt, dat een gedeelte van het land verwoest is. Dornach, Reinichen, Bützweiler, Napoleonsinsel — uitgebrande huizen, granaat- en machinegeweertaten in de muren, stations, kerken, fabrieken en de mooie, oude huizen vernield. In Bützweiler zijn heele reeksen straten afgebrand. Hier heeft men tegen Fransen moeten vechten, die uit de huizen schoten.

De Slag rond Steinbach

Wij hebben gemeld dat Steinbach, in Oppel-Elsas, door de Fransen is ingenomen. Daarover kunnen wij nog het volgende mededeelen:

Op eene korte kanonade des morgens vroeg volgde een sterk infanterie-voort. De strijd werd hoe langer hoe dichter bij het dorp gevoerd, en reeds des middags tusschen 1 en 2 uren kwam de Fransen infanterie, waarbij Alpenjagers waren, naar het dorp toe. De bevolking was voor een groot deel in de kelders gevlucht toen de Fransen Steinbach binnen vielen en de huizen onderzochten om te zien of er geen Duitse soldaten meer waren.

Den herder van het dorp werd verzocht de Fransen naar den klokkentoren te vergezellen om te zien of zich daar geen machiegeweren bevonden. Er was niets verdachts voorhanden. De Fransen soldaten namen hunnen intrek in het schoollokaal.

De Duitschers bleven echter niet werkeloos en riepen des anderendaags des namiddags tusschen 3 en 4 uren opnieuw aan. De gevechten duren steeds voort.

Tijdens de verschillende gevechten heeft de streek zwaar geleden. Verschillende gebouwen werden de prooi der vlammen.

Terraintoetening door

Krijgsgevangenen

Naar de Deutsche Kurier mededeelt, is in Sleeswijk-Holstein, in aansluiting op de ontginningen, die tot nu toe hebben plaats gevonden, een algemeene beweging aangenomen, om met behulp van krijgsgevangenen uit de ontzaglijke vlakten van hoog- en laagveen, akkerland en weiland te maken. In Sleeswijk-Holstein zijn 43.000 H.A. ontgonnen land, waaronder 34.000 H.A. veengrond. De minister van oorlog stelt voor de ontginning van de ontgonnen terreinen te beschikking. Op deze wijze is reeds ontgonnen het Istedterveen, de heide bij Datteln, het veen bij Treis, het wilde veen bij Rendsburg, het veen bij Elmshorn, waar 72 pachthoeven zullen worden ingericht, en het veen bij het Lugum-klooster. Het ontginnen van de veel grootere veengronden was tot nu toe bij gebrek aan goedkoop arbeidskrachten onmogelijk. De Pruisische staat heeft zijn toelage tot 60.000 mark verhoogd, onder voorwaarde dat de provincie Sleeswijk-Holstein hetzelfde doet. Dit zal ook gebeuren, maar deze sommen zouden onder gewone omstandigheden geheel onvoldoende zijn voor de ontginning van de grote oppervlakte.

De Toestand der Korenmarkt

In een te Essen deze week gehouden vergadering van landbouwverenigingen, broodbakkers en molenaars is gewaagd op den noodlottigen toestand, welke door het gebrek aan beschikbare graan op de Duitse korenmarkt is ontstaan. Besloten werd de Duitse regering te verzoeken een maximumprijs voor voederartikelen vast te stellen en te zorgen dat zoveel mogelijk buitenlandse voederartikelen worden beschikbaar gesteld.

Ook heeft de Duitse Bondsraad een verordening uitgevaardigd, waarbij alle pachterarbeid in de bakkerijen verboden wordt opdat er 's ochtende geen vers brood zoude wezen, en de lekerbecken zich niet al te gulzig zouden toonen.

Georg Weill gehoord

Het Reichstaglid Georg Weill (Straatsburg) werd na het bekend maken van zijn brief, uit welke men zien kan, dat hij in het Fransche leger is getreden, overeenkomstig met de wet betreffende de Reichs- en Staatsaanhoorbaarheid door een ministerieel besluit van zijn staatsaanhoorbaarheid in Elzas-Lotharingen, beroofd. Daarmede houdt Weill op Duitser te zijn en verliest daardoor de verkiesbaarheid tot den Reichstag.

IN ITALIE

Het Leger in 1915

Uit Rome wordt gemeld, dat de Italiaansche regering bepaald heeft, dat in 1915 tot het actieve leger zullen behooren de lichten 1886/

95, tot de landweer die van 1882-85 en tot den landstorm die van 1876/81. Deze lichten worden genoemd naar de geboortejaren van den dienstplichtigen.

IN OOSTENRIJK-HONGARIE

Het Beleg van Przemyśl

De oorlogskorrespondenten der Oostenrijksche bladen melden:

In Przemyśl heerscht in verhouding rust. De aanvalspogingen van den vijand zijn zonder gevolg. De bezetting doet regelmatig uitvallen, die met het aanvoeren van gevangenen en buitgemaakte krijgsmateriaal eindigen. Het postverkeer wordt, wanneer het weder het toelaat, door vliegtuigen verzekerd. Voor Przemyśl zijn verscheidene malen opstandspogingen van Russische soldaten voorgekomen, die weigerden te bestormen. Eenige bataljons werden reeds verplaatst, vele soldaten door officieren doodgeschoten.

In de Karpathen zijn de rivieren buiten hunne oevers gelopen, en de terreinaangelegenheden dusdanig slecht, dat bewegingen schier onmogelijk zijn.

IN ROEMENIE

BOEKAREST, 6 Januari. — Voor Kerstmis heeft men aan de kinderen in Roemenië, alvorens deze in verlof gingen, een brief voor hunne ouders meegegeven. Daarin worden deze opmerksaam gemaakt, dat zij hunne kinderen niet eerder naar school mogen sturen dan wanneer de bestuurder hen door een schrijven zal verwittigen.

Men bericht dat de scholen tot ambulantes zullen ingericht worden.

Algemeene Oproep

Volgens de Baseler Nachrichten uit Londen ontvangen, bekamen alle Roemenen, die het actieve leger toebehooren en in het buitenland wonen, bevel in het vaderland terug te keeren.

IN JAPAN

De Oorlogsbuit van Tsingtao

Volgens de Baseler Nachrichten heeft Japan de gezamenlijke kanonnenbuit van Tsingtao aan Engeland verkocht.

OP ZEE

De Beschiating van Synope

KONSTANTINOPEL, 8 Januari (Wolff). — De grote generale staf deelt mede:

De Russische vloot beschoot, tegen het volkenrecht in, de open stad Synope en beschadigde daarbij twee huizen. Verloren aan menschenlevens zijn niet te betreuen. Vier sloepen zijn gezonken.

Daarentegen beschoten Turkische schepen met bijval de Russische troepen, die zich in Makrili en noordelijk daarvan bevonden.

Op 5 Januari deed een Engelsche kruiser pogingen om troepen aan wal te zetten. Het vuur onzer kustbewakers dwong den vijand terug te wijken: hij liet 4 doden achter.

De "Goeben"

De National Tidende verneemt uit Konstantinopel:

De Goeben, die door ijverige dagbladcorrespondenten al zoo vaak reddenloos beschadigd is verklaard, heet nu weer op twee (een is zeker niet genoeg) Russische mijnen te zijn gelopen. Het moet gebeurd zijn bij den ingang van den Bosphorus.

Op 5 Januari twee grote gaten aan de waterlijn hebben en 't herstel wel 2 1/2 maand eischen.

Logenstraffing

Een Amerikaansch blad heeft gemeld dat de Engelsche dreadnought „Thunderer“ den 7n November in de Noordzee is gezonken, na op een mijn te zijn gelopen of door een torpedo te zijn getroffen.

Het ambtelijk Engelsch persbureau spreekt dit thans tegen.

Officieele Mededeelingen IN FRANKRIJK EN BELGIË

PARIS, 6 Januari. (Reuter). — Ambtelijke kennisgeving van dezen middag 3 uur: De vijand heeft zonder bijval twee aanvallen ondernomen in de duinstreek ten zuid-oosten van St-Joris.

Ten noord-westen van Reims zijn onze troepen een 100-tal meters opgeschoten.

In Argonne hebben wij in het bosch van Grurie 300 meters loopgrachten hernomen.

Bij het ravijn van Courte Chaussee hebben wij de Duitse loopgrachten in de lucht laten vliegen.

Van Argonne tot de Vogeezen blijven slecht weer, mist en modder de krijgsverrichtingen bemoeilijken. In het bosch Le Prétre, bij Pont à Mousson, zijn wij terrein blijven winnen.

In de streek van Thann hebben wij, ondanks het hevige vijandelijke geschutvuur, het den vorigen dag door ons gewonnen terrein behouden, zoowel te Steinbach als in de loopgrachten ten zuid-oosten en zuid-westen van dat dorp. De vijand heeft een zijner oude loopgrachten op de oostelijke helling van heuvel 425, welke top in onze handen is gebleven, hernomen.

In Argonne, bij het ravijn van Courte Chaussee, waar wij door eene mijn Duitse loopgrachten in de lucht hebben doen vliegen, heeft het Italiaansche regiment, aangevoerd door luitenant-kolonel Garibaldi, een krachtigen aanval gedaan op de bres, door de ontploffing geslagen.

Constantin Garibaldi, adjudant en broer van luitenant-kolonel Garibaldi, is tijdens dien aanval gesneuveld.

PARIS, 6 Januari. (Reuter). — Ambtelijk: Vrij levendige beschieting met geschut heeft plaats gehad in de streek van Zillebeke.

Onze positie in Argonne is gehandhaafd. Wij maakten kleine vorderingen bij Altkirch.

PARIS, 7 Januari. (Reuter). — Ambtelijke kennisgeving van vanmiddag drie uur: De vijand heeft het Belgische bruggehoofd ten zuiden van Diksmuide fel beschoten.

Met behulp van mijnen hebben wij den aanleg van vijandelijke versterkingen ten oosten van Reims tot staan gebracht.

Ten Noord-Westen van Pirey hebben wij een deel van een brug bezet.

Wij zijn vooruit gekomen in de streek van Altkirch.

BERLIJN, 8 Januari (Wolff). — Ambtelijk uit het grote Hoofdkwartier:

De aanhoudende regen maakt de bodem van Vlaanderen meer en meer moddiger, zodat onze bewegingen sterk vermindert worden.

Heden nacht bevoerden de Fransen ons

ten O. van Reims een loopgracht te ontfeuten. Door een daarop uitgevoerde tegenaanval werden zij terug naar hunne stellingen gedreven en verloren vijftig gevangenen.

In het midden en in het oostelijk gedeelte der Argonnen maakten onze troepen weder vooruitgang.

Een nachtelijke Fransche aanval aan het bruggehoofd ten zuiden van Didolshausen (Vogeezen) werd afgeslagen.

Herhaaldelijke aanvallen der Fransen op de hoogte ten Westen van Sunheim werden door ons vuur verijdeld.

Wij namen twee officieren en honderd man gevangen. Voor de streek Ober-Burnhaupt werd nog gevochten.

VAN HET OOSTELIJK FRONT

BERLIJN, 8 Januari (Wolff). — Ambtelijk uit het grote Hoofdkwartier:

In het Oosten heerschte ongunstige weder. Aan de O. Pruisische grenzen en in Noordelijk Polen veranderde zich niets.

Oostelijk van de Rawa maakt ons offensief vorderingen. 1600 Russen werden gevangen genomen en 5 machiegeweren veroverd. Op den Oostelijken oever der Pilica vonden slechts artilleriegevechten plaats.

WEENEN, 8 Januari (Wolff). Ambtelijk wordt bekend gemaakt:

De algemeene toestand is onveranderd. Er hebben geen bestendige gevechten plaats.

In de Oost-Beskidin werd een aanval van sterke Russische krachten over de hoogten ten Oosten van Czeremcha, door onzen tegenaanval ver teruggeslagen. Hierbij werden 400 gevangenen gemaakt en 3 machiegeweren veroverd.

Het Spoorwegongeluk bij Kalisch

BERLIJN, 8 Januari (Wolff). Ambtelijk: Het uit St-Petersburg komende bericht, dat bij Kalisch tengevolge van een botsing van twee militaire treinen, duizend Duitse soldaten dood werden, is niet juist. Bij het te betreuen spoorwegongeluk verloren slechts 3 of 4 man het leven. Twee werden gewond.

RUSLAND EN TURKIJE

De Slag bij Sarykamisj

De Turken verslagen, moeten wijken

ST-PETERSBURG, 6 Januari. — (P.T.A.) — Mededeeling van den generaal staf van het leger in Kaukasie:

Tegen het eind van November is het grootste deel van het derde Turksche leger opgegrukt naar de streek ten Oosten van Erzerum, voorgegaan door twee legerkorpsen, terwijl één korps in reserve werd gehouden bij Khasankala.

Volgens het veldtoelicht van Enver pasja moest het derde leger volgendewijze te werk gaan. Het negende en tiende legerkorps moesten oprukken in de richting van Olty en den vleugel van het offensief vormen, terwijl het elfde legerkorps onder had zijne stellingen met alle kracht te handhaven en door strategisch verloop de aandacht van onze troepen op zich te vestigen.

In geval de Russische troepen tot een krachtigen aanval waren overgegaan, moest het elfde legerkorps terugtrekken in de richting van de versterkte stelling Erzerum en daarheen de Russische troepen meeloken. Het tiende legerkorps moest in twee kolonnen oprukken, de eerste ter sterkte van één divisie, die in de richting van Ydz zou gaan door het dal van de Olty-Tsja, de tweede, ter sterkte van twee divisies, die door het dal van de Survey-Tsja naar Ardost moest oprukken. Het negende legerkorps moest aanvullend optreden in het gebied tusschen het tiende en elfde legerkorps in.

De Russische troepen bij Olty hebben, ondanks de grotere getalsterkte van den vijand, den Turkschen aanval moedig afgeslagen en hun in tegenaanvallen ernstige verliezen toegebracht.

Middelwijd kwamen zij tot de ontdekking dat een sterke Turksche kolom, versterkt door de in opstand gekomen Muzelmansche bevolking, oprukte uit de passen van Panjoutek en Jalagoutchamsk in de richting van Ardahan. Onsz garizoen, dat dit punt bezet hield, is na het leveren van gevechten, die 17 dagen hebben geduurd, een weinig in Oostelijke richting teruggevoerd.

Na versterkingen te hebben verkregen, vielen wij op 3 Januari de Turksche strijdkrachten aan, die bij Ardahan waren samengegroept en brachten den vijand een nederlaag toe.

In den verdere loop van den strijd bemerkten wij dat sterke Russische strijdkrachten, en wel het negende en tiende legerkorps, het offensief ondernamen in de richting van Sarykamisj. Deze beweging, welke moest worden uitgevoerd onder dikbesneeuwde bergwegen en door steile bergpassen, was vrijwel zonder trein en zonder veldgeschut ondernomen, terwijl de Russische troepen ruim voorzien waren van oorlogsvoorraden. De vijand had bij dezen tocht vooral gerekend op de genegenheid en de hulp van de bevolking, die tevoren door Turksche agenten was bewerkt.

Onze troepen hadden tot taak op dit front belangrijke vijandelijke strijdkrachten tot staan te brengen en een genoegzaam sterken slagboom te vormen om het negende en tiende Turksche legerkorps te kunnen verslaan. Ondanks deze ongewone moeilijkheden, hebben onze dappere Kaukasische troepen, ten spijt van den strengen winter en de noodzakelijkheid om te vechten in 10.000 voet hoogte, besneeuwde bergpassen, hun taak schitterend vervuld, en, na de verwoede aanvallen der Turken naar de zijde van het genoemde front.

De hevige worsteling aan het hoofdfont heeft natuurlijk een verandering in de groepering van onze strijdkrachten in minder belangrijke streken, waar eenige afdeelingen onze grens naderden, noodig gemaakt. De vervolging van den vijand wordt voortgezet.

PETROGRADE, 6 Januari. Uit nadere bijzonderheden over den slag bij Sarykamisj

blijkt, dat de Turken dappere, doch vergeefsche pogingen deden om door achterhoedegevechten hun terugtocht te dekken. Heldhaftig en hardnekkig werd door hen gepoogd Sarykamisj vast te houden; toen hunne stellingen hevige bedreigden, deden de Turken herhaaldelijk verwoede uitvallen, waarbij zij den vijand met de bajonet te lijf gingen. Zelfs de gewonnen schoten nog als zij reeds waren neergevallen.

Volgens een telegram uit Tiflis zou de bedoeling van den snellen opmarsch der Turken in het Sarykamisj-districte zijn geweest om hunne troepen in de omgeving van Ardahan en Olty gelegenheid te geven terug te trekken zonder groote verliezen.

Hunne operaties ondervonden bijzondere moeilijkheden, niet allen tengevolge van de weersgesteldheid, maar ook ten gevolge van onvoldoende uitrusting. Zoo beschikten zij niet over de noodige treinen; alle voorraden moesten gedragen worden door de soldaten ofwel door daartoe gerekruteerde burgers.

De spoortlijn tusschen Sarykamisj en Kars, door de Turken onbruikbaar gemaakt, is reeds hersteld. Het verkeer heeft geregeld plaats.

(Sarykamisj is eene stad op Russisch gebied, op den weg naar Erzerum.)

LONDEN, 6 Januari. (Reuter). — Ook de 74 mes zegt dat de Turken bij Sarykamisj overgingen tot krachtiger offensief, ten einde hun troepen bij Ardahan en in het Oltygebied terug te kunnen trekken zonder al te zwaar verlies. De Turken zonden na versterking van hun stellingen, een divisie voortwaarts met 3000 man cavalerie en acht kanonnen, maar een Russische aanval dwong hen met groote verliezen terug te trekken.

Te Tiflis zijn 1200 Turksche krijgsgesneuvenden aangekomen, waaronder Iskham pasja, bevelhebber van het 9e legerkorps en zijn staf; de generaals-bevelhebbers der 17e, 28e en 29e divisies met staf en vele officieren.

KONSTANTINOPEL, 8 Januari (Wolff). — Ambtelijk:

Onze troepen die in de omstreken van Aserbeidschan handelen, hebben Kotur bezet. De vijand verliet ook deze streek en trok zich terug in de richting van Salmas en Chai.

Tusschen de gesneuvelden in den strijd bij Miandoab bevindt zich ook de Grootvoorst Alexander Michaelowitsch, generaaladjutant van den Tsaar en de Russische konsul van Sandschbulak.

OOSTENRIJK EN SERVIË

WEENEN, 8 Januari (Wolff). Ambtelijk wordt bekend gemaakt:

Een nachtaanval op onze voorpostenlijn bij Avtovec mislukte volkomen.

VAN ALLES WAT

Het loon der Stadsbedienden

Sedert eenige dagen was een gerucht in omloop, waarbij de stad Antwerpen zich verplicht zou zien de weelde der stadsbedienden op 1/2, 2/3, ja zelfs 1/4 te verlagen.

Hoewel die inlichtingen ons van betrouwbare zijde worden medegedeeld, kunnen wij er geen geloof aan hechten. Het wil er bij ons niet in, dat ambtenaars en bedienden, die steeds nuttig werk leveren en bijdragen tot de instandhouding van de kleine neringdoende bevolking, verplicht zouden worden hun maandelijksche uitgaven tot de helft in te krimpen. Dat zou voor rechtstreeksche gevolg hebben het aantal dergenen, welke geen huishuur meer betalen, nog aanmerkelijk te verhoogden en de bijdragen voor de werklozen aanzienlijk te verminderen.

Neen, we gelooven niet, dat het stadsbestuur tot zulken noodlottigen maatregel zijn toevlucht nemen zal, alvorens de meest nuttelooze uitgaven besnoeid te hebben.

Onze Handelsbedienden

Wie in hooge mate door den oorlogstoestand getroffen zijn, zijn voorzeker onze handelsklerken en bedienden.

Bij het begin van 't jaar waren er reeds ongeveer 4000 zonder bediening. Sedertdien hebben tal van handels huizen en niet van de kleinste hun bedienden moeten afdanken. De nood onder hen moet derhalve wel groot zijn, temeer daar het hier een klas van werkers betreft, die geen openbaren onderstand durft vragen. Hoevelen onder hen, die de schitterende bedieningen waaraan en schoone burgershuizen bewoonden, hebben hun laatste spaaringsmiddelen opgecoerd om zich niet aan hun verplichtingen tegenover huiseigenaars te onttrekken? Hoevelen onder hen zien niet met rasse schreden armoede en gebrek te gemoet?

Hier is derhalve veel nood te lenigen. Wie ziet er middel, om op bescheiden wijze hulp aan deze slachtoffers van den oorlog te verleenen?

Levensmiddelen voor België

Tot 28 December laatst heeft het Amerikaansch komiteet tot steun aan België niet minder dan 4076 ton levensmiddelen en 3520 kassen met kledingstukken en dergelijke zaken naar ons land gezonden.

50.776 ton levensmiddelen

Dat maakt 35 treinen van 30 wagons, elk met 200 ton eestwaren!

Dat de hulpmiddelen van het komiteet daarenboven niet uitgeput zijn, blijkt hieruit, dat het bij 't begin van dit jaar nog 1 miljoen 354,645 pond in kas had.

Voor 12 April a. s. worden hier nog 39 schepen met levensmiddelen uit Amerika verwacht. In verband daarmee seint Reuter uit Washington, dat de Amerikaansche gezant te Breijlen de verzekering ontvangen heeft, dat Duitschland de stoomschepen, welke uit de Vereenigde Staten levensmiddelen naar Nederland vervoeren om de Belgen te helpen ongemoeid zal laten, zelfs indien het Engelsche of Fransche schepen zijn.

Brood en Meel

Tot hertoe was de prijs van het witte brood en de bloem nog niet van overheidswege geregeld. Er wordt echter gemeld, dat weldra een kollegetaal besluit de maximumprijs van een kilo witte brood op 52 centiemen stellen, terwijl die van het oorlogsbrood op 40 centiemen zal behouden blijven.

Wat de prijs der bloem betreft, die zou bij een hoeveelheid van 5 kilo op 60 centiemen per kilo gesteld worden.

Beide mogen niet buiten de stad vervoerd worden.

Aan de Grens

Uit Cappellen wordt ons gemeld, dat er nog dagelijks een groot aantal menschen, vooral vrouwen, aan de grens worden aangehouden. Vrijdag namiddag werd alweer een konvooi van een dertigtal personen van hieruit naar Antwerpen vervoerd.

Reeds bij het binnentreden der gemeente aan den overweg van den spoorweg, stond Vrijdag een patroolee die een lijfsonderzoek deed, bij alwie in of uit Cappellen ging.

Wat de Oorlog per Dag kost

Volgens een Duitsch blad kost de tegenwoordige oorlog per dag:

Aan Engeland 25 miljoen;

Aan Frankrijk 46 miljoen;

Aan Rusland 46 miljoen;

Aan Duitschland en Oostenrijk 105 milj.

Rekent men daarbij de oorlogskosten van België, Servië, Turkije en Japan, dan komt men tot een totaal van 230 MILJOEN fr.

Welke de oorlog alle dagen vóólschijnt!

Sedert het begin van den oorlog zou jaar aan reeds 30 MILJARD 700 MILJOEN fr. besteed zijn.

Hoeveel schade aan gebouwen, aan de nijverheid, aan particulieren heeft de oorlog daarbij aangericht?

Volgens volksvertegenwoordiger Masson, zou alleen in België (Vlaanderen) niet medegerekend) voor meer dan 5 miljard verwoest zijn; in Oost-Pruisen schat men die schade op een half-miljard. Voor hoeveel werd er

verder in Frankrijk, in Polen, in Galicië, in Servië en eindelijk op de zee niet vernietigd? Dat alles zal wellicht nog meer, dan het dubbel der eigenlijke oorlogskosten bedragen.

Besluit: De oorlog kost nu reeds een klein honderd miljard frank.

Begravenis van den Heer Charles Corty

Voorzitter der Handelskamer

Vrijdag morgen, om elf uren, werd de heer Corty naar zijn laatste rustplaats gebracht.

Onder de talrijke aanwezigen bij deze begrafenis bemerkten wij de heeren Gouverneur van de Werve, Burgemeester De Vos, schepenen Albrecht, de senatoren Oscar Van der Molén en Lecler, sekretaris Hubert Melis, Volksvertegenwoordiger G. Roysen en Hendrickx, Provinciaal raadslid Paul

Mingelwerk van DE NIEUWE GAZET 10

De Meester der Smeltovens

(Le Maître des Forges)

DOOR

Georges OHNET

Het was voor Philippe een moeilijke reis welke hij daarbij had in te slaan. Was zijn vader blijven leven, dan had hij rustig in zijn vak kunnen voortwerken en zou hem daarin ongetwijfeld een schitterende toekomst hebben gewacht. Beëloft hij nu zich aan die studie te blijven wijden dan moest hij de loopende zaken van zijn vader zoo spoedig mogelijk trachten te likwidieren, om daarna weder zijn eigen gang te kunnen gaan. Doch dit zou voor den afloop der likvidatie noodlottig geweest zijn.

Het aanwezige kapitaal zou juist voldoende geweest zijn om de bestaande schulden te dekken en zoodoende den naam van zijn vader in eer te houden. Maar zijne zuster zou geheel zonder fortuin achterblijven. En dit wilde Philippe tot elk prijs verhoeden. Zijne besluiteloosheid duurde dan ook maar kort, en weldra had hij zijn ontslag genomen als ingenieur, daarmede in zekeren zin zijn eigen toekomst opofferende, ten einde met vastberadenheid de taak te aanvaarden, welke de dood zijns vaders in zijn handen had gelegd.

De eerste jaren van zijn nieuwen werkkring waren voor hem een drukke en moeilijke tijd geweest. Hij zag zich eenschaps aan het hoofd van een aantal verschillende ondernemingen: glasblazen tot Courteins, een ijzermelsterij in Nivernais, leigroeven in Var, en de hoogovens van Avesnes. Doch door zes jaren achtereen onvermoeid

te arbeiden, niet alleen over dag, maar zelfs gedurende een groot gedeelte van den nacht, had hij zich geheel op de hoogte van de zaken gevestigd.

Hij was nu volkomen in staat te beoordeelen welke ondernemingen op den duur vruchtdragend zouden kunnen blijven en was er in geslaagd langzamerhand de andere zaken op tamelijk voordelige voorwaarden van de hand te doen, zoodat hij nu alleen nog bezitter was eene ijzermelsterij in Nivernais, benevens de ijzermijnen van Pont-Avesnes. Uit laastgenoemde haalde hij de grondstof voor de smelterij in Nivernais. Op deze wijze was er eindelijk een vaste verbinding gekomen tusschen zijne ondernemingen en zijne financiële draagkracht, en Philippe Derblay stond nu aan het hoofd van eene in alle opzichten bloeiende zaak.

Door de algemeene achting, welke hij overal in den ontref genoot, zou het hem niet al te veel moeite kosten om zich bij gelegenheid met hoop op goeden uitslag kandidaat te doen stellen voor lid der Kamer van Afgevaardigden. Eene dergelijke verheffing zou hem wellicht doen stijgen in de achting der vrouw, wier liefde hij zoet Bovendien lag er niets ongerijms in de gedachte, dat een nijveraar in onzen tijd eene plaats onder de volksvertegenwoordigers zou kunnen innemen.

Nu hij dit alles overwoog, vond hij onwillekeurig weder stof tot hopen. Hij ontwaakte uit zijne langdurige mijmering en zette zijnen tocht voort. Hij had weldra het bosch achter zich. Aan zijne rechterhand zag hij de uitgestrekte weiden liggen, terwijl hij aan zijne linkerhand de eerste rotslagen zichtbaar werden. Op verschillende plaatsen waren hier mijnschachten gegraven, en een kleine particuliere spoorweg bracht het eris vandaar naar de hoogovens op den top der heuvels.

Hij begaf zich het eerst naar de werkplaats van den opzichter aan den ingang der mijn. Reeds in de verte drong een ver-

ward geluid van stemmen tot hem door. Het scheen wel of daar iets ongewoons gaande was. Philippe Derblay versnelde zijne schreden, en binnen welige minuten was hij op de plek zelf aangekomen.

Al spoedig zag hij wat er gebeurd was. Door het aanhoudend zijpelen van het water was een stuk van den grond, waarop de spoorweg rustte, ingezakt. Enige wagons lagen omvergoorpen, waardoor een groote hoop van zand en steen was gevormd. Daaronder lag een jonge conducteur van den trein, een knaap van 15 jaar bedolven. Enige werklieden waren druk in gesprek met een aantal vrouwen uit het dorp. Onder deze was ook eene vrouw die zich vanhopig heen en weer bewoog en bittere tranen schreide.

Philippe Derblay trad aanstonds naar voren en vroeg eenigszins gejaagd wat er aan de hand was.

— O, mijnheer Derblay, riep de ongelukkige vrouw handenwringend uit, mijn jongen, mijn Jacques, is van den wagon afgevallen en ligt nu reeds drij kwartieren onder het puin bedolven.

— En wat is er gedaan om hem er uit te halen? vroeg Philippe, terwijl hij de mijnwerkers aanzag.

— Wij hebben zooveel mogelijk het puin weggeruimd dat aan de kanten lag, antwoordde een der werklieden en wees op het gat, dat door de instorting was opengekomen. Doch nu durven wij voor het oogenblik niet verder afgraven, uit vrees dat anders de rots nog meer zal afbrokkelen en den goeden jongen geheel verpletteren.

— Tien minuten geleden hebben wij zijne stem nog gehoord, riep de wanhopige moeder, maar nu hoor ik geen geluid meer. O, mijn arme jongen is zeker gestikt. Moet hij daar nu zoo blijven!

Zij barste in tranen uit en zonk op de knieën neder.

Philippe Derblay had zijn geweer neergeworpen en was op den grond gaan liggen, met het hoofd boven de opening. Hij

luisterde met gespannen aandacht, doch hij hoorde geen enkel geluid daar beneden.

— Jacques! riep hij luide, en zijne stem klonk somber in dat duistere gewelf van hout en steen. Jacques kunt gij mij verstaan?

In het eerst hoorde hij niets, vervolgens een zwakke zucht, en eindelijk, ofschoon bijna onhoorbaar de woorden:

— O, mijnheer... Goddank, de patroon!

— O, dan word ik zeker gered...

Dit aandoenlijk bewijs van vertrouwen trof Derblay, en hij besloot het uiterste te wagen om de hoop van den ongelukkigen knaap te verwezenlijken.

— Kunt gij u nog bewegen? riep hij.

— Neen, was het antwoord, nog zwakker dan het vorige, ik geloof ook... dat mijn been... gebroken is.

Een algemeen gemompel van medeliden ging door de rijen der omstanders.

— Wees maar gerust mijn jongen, wij komen u helpen, riep Derblay hem toen.

Hij stond weder op, en zegde tot de anderen:

— Kom, wie van u wil mij helpen?....

Laatn wij maar eerst die zware balken weg ruimen door middel van de ijzeren stang, die daar ligt. Dan krijgen wij ruimte.

— Onmogelijk, patroon, antwoordde de werkbaas hoofdschuddend. Alles zou instorten. Er is nog maar een middel om iets te kunnen uitrusten. Wanneer drij of vier sterke mannen in het gat durven afdalen, dan kunnen zij wellicht op die wijze den jongen bereiken, die zich uit eigen kracht niet meer kan bewegen. Wij zouden dan intusschen moeten trachten de steenen aan den rand tegen te houden, vervolgens de werkbaas. Maar het is een waagstuk, dat zeg ik u vooruit. Er is alle kans dat er eene nieuwe instorting komt, en dan zijn al de vier mannen reedeloos verloren.

— Toch moeten wij het beproeven, zegde Philippe vastbesloten.

Doch geen der anderen scheen gezind om met hem mede te gaan. Met toornige blik-

ken zag hij hen in het aangezicht en sprak: — Indien gij een van allen zelfden daan beneden laagt, wat zoudt gij dan wel denken van uwe makkers, die u aan uw lot overlieten, uit vrees voor eigen lijfsbehoud? Maar komaan, wanneer niemand anders durft, dan zal ik het eerste gaan.

En onmiddellijk de daad bij het woord voegende, trad Derblay naar voren en wrong hij zich door de opening van het puin. Een kreet van bewondering ging van alle zijden op. Door zijn moedig voorbeeld aangespoord, gingen drie flinke mannen hem achterna, terwijl de overigen zich inspannen om de blokken voor den ingang zooveel mogelijk in de hoogte te houden.

Eene diepe stilte heerschte onder de omstanders. Men hoorde alleen het wanhopig smikken der ongelukkige moeder en de zware ademhaling der wakkere mannen, die bezig waren hun leven te wagen en elk oogenblik gevaar liepen onder het puin te worden bedolven.

Na eenige minuten, die voor allen als zoovele eeuwen schenen te duren, ging eene klaps een uitbundig gejuich op. Philippe Derblay en de drie anderen kwamen weder behouden uit de opening te voorschijn. Zij waren met slijk en aarde bedekt en hunne kleederen waren deernislijk gehavend. Doch hun doel was bereikt. Philippe die het laast kwam had den gewonden knaap in zijne armen.

Een oogenblik later volgde een ontzettende slag. De balken, die nu door de werklieden waren losgelaten, waren met hunne volle zwaarte op de scheur nedergevallen en hadden eene nieuwe instorting teweeggebracht. Doch gevaar voor menschenlevens bestond er nu niet meer.

De moeder van den geredden Jacques liep onophoudelijk van haar kind naar diens rede, terwijl de menigte met stillen eerbied den patroon omringde, als wilde zij hem zwaardig danken voor zijne bewonderenswaardige zelfopoffering.

— Kom, laten wij den jongen maar spoed-

dig naar huis brengen, zegde Philippe vergenoegd, en loop dan meteen naar den dokter, om hem te waarschuwen.

Hij maakte zijne kleederen een weinig in orde, nam zijn geweer onder den arm en ging den weg op naar Pont-Avesnes.

Het bericht van de gelukkige redding had zich intusschen even snel verbreid als eerst het gerucht van het ongeval. Reeds voordat hij het oude kasteel had bereikt, zag hij in de verte zijne zuster, die hem tegemoet kwam, in gezelschap van Bachelin.

Zoodra Suzanne haren broeder in het oog kreeg, versnelde zij hare schreden.

Suzanne was even zeventien jaar oud. Hare holderbruine oogen stonden levendig opgewekt, en om hare lippen speelde gewoontlik een tederden glimlach. Al was zij wellicht niet eene volmaakte schoonheid volgens de regelen der schoonheidsleer, toch maakte hare natuurlijke bevalligheid en eenvoudige oprechtheid haar overal tot eene welkomte verschijning.

Zij was in een licht zomergewaad gekleed, en hield een grooten zonnenscherm boven haar hoofd, om zich tegen de felle zonnestralen te beschutten. Zij liep op een draffe Philippe tegemoet en wilde hem om den hals vliegen, toen hij haar toeriep:

— Wees voorzichtig!... ik ben erg bemiddeld en beslist... gij zoudt u kleed geheel en al bederven.

— Dat zal niet hinderen, riep Suzanne vroolijk. Eerst moet ik u toch omhelzen, omdat gij dien armen jongen het leven hebt gered. O, Philippe, als er iets goeds en edel gedaan moet worden dan moet men toch maar altijd bij u komen.

Terwijl Suzanne met groote hartelijkheid haren broeder aan het hart drukte, kwam Bachelin nijdende aanhollen, daar hij moede had gehad om Suzanne nog tijdig in te halen.

— Wel, wel beste vriend, begon de notaris, alweer eene goede daad, die wij op

uw krediet kunnen brengen...

— Kom, kom, praat er niet van, viel Philippe hem glimlachend in de rede. 't Is waarlijk de moeite niet waard. Het ernstigste is, dat naar ik meen, die ongelukkige jongen zwaar gekwetst is. Gij zult er een moeten, Suzanne, met uwe huis-apotheek. Mochten er wellicht onkosten moeten gemaakt worden, dan weet gij wel dat die voor mijne rekening zijn.

— Ik zal dadelijk gaan, antwoordde het jonge meisje. Gij vindt het zeker goed wanneer ik Brigitta medeneem, niet waar?

— Uitmuntend.

En zich vervolgens tot Bachelin wendende, ging hij voort:

— Laten wij nu maar spoedig naar huis gaan, mijn waarde magister. Ik zie er uit als een ontvuchte galeiboef, en ik moet noodzakelijk verkleeden.

Suzanne was reeds op weg naar het dorp, en Philippe ging nu met Bachelin naar zijne woning, het oude kasteel van Pont-Avesnes.

Dit eervolgebouw was omgeven door een ruimen voorhof, met lindetoomen beplant, afgewisseld door waterparlijen met springende fontein. Deze fontein waren het laatste overblijfsel van de reusachtige waterwerken, die in vroegere eeuwen het geheele kasteel omringden. De voormalige heeren van Pont-Avesnes hadden op kunstige wijze doen partij trekken van het water uit het riviertje de Avesnes. In den tijd van Lodewijk XIII waren daartoe de noodige bassins op prachtige wijze ingericht. Ook in zijn tegenwoordigen vorm wekte deze plek nog steeds de bewondering van allen, die het oude kasteel kwamen bezoeken.

Een groot gedeelte van het gebouw zag er tamelijk somber uit, omdat de bewoner, Philippe Derblay, slechts een vleugel daarvan bewoonde. Al het overige werd niet gebruikt en zou gevaar hebben gelopen van zeer verwaarloosd te worden, indien niet Brigitta, Suzanne's zoonzuster, ondanks hare jeugd, met flinke en krachtige hand het

bestier over de huishouding had weten te voeren en de drij dienstdienden steeds tot lever en netheid had aangespoord. Dank zij hare goede zorgen, werden geregeld tweemaal in de maand al de meubelen en vertrekken schoongemaakt en in orde gehouden.

Telkens wanneer dat tijdstip was aangebroken, gingen al de vensterluiken open, en de zon bescheen met hare milde stralen de bewonderenswaardig rijke meubelen uit den tijd van Lodewijk XIV, de schoone Gobelins, waarop de geschiedenis van Alexander den Groote was afgebeeld, de breede leuningsstoelen met bokleedseel van echt Genueesch fluweel en met vergulde armleuningen, de groote spiegels van Venetiaansch glas, enz. Doch zoodra de veertiendaagse schoonmaak was afgelopen en Brigitta alles had afgestoft, gingen de luiken weer dicht, en al deze kunstschatten waren dan weder aan ieders oogen onttrokken.

In den bewoonden zijvelgel had Philippe een der groote kamers voor zichzelf tot studieretrek laten inrichten, met een aantal goede boekenkasten, waarvan de beveste rijen niets anders dan met eehelader te bereiken waren. Midden in de kamer stond een reusachtige schrijftafel, die met allerlei papieren overladen was. Daarnaast bevond zich het huisvertrek, dat evenals de studieretrek op degelijke, doch eenvoudige wijze was gemeubeld. Hetzelfde kon gezegd worden van de beide slaapkamers op de eerste verdieping.

Nu Suzanne op dit oogenblik afwezig was, bracht Derblay zijnen ouden vriend Bachelin niet naar de huiskamer, maar aanstonds naar zijn studieretrek. Wellicht zou hij dit toch in elk geval gedaan hebben, want hij had enige vermoedens dat de notaris de bewoonders van Beaulieu kon hebben bezocht, en evenals alle verlaten, was hij brandend nieuwsgierig om de bijzonderheden te hooren, welke zijn waardig vriend hem misschien zou kunnen mededeelen.

Doch Bachelin scheen ditmaal niet zeer spraakzaam te zijn. Hij ging in een groot leuningsstoel zitten, zonder iets te zeggen. Philippe zag hem nieuwsgierig aan en zegde eindelijk uit eigen beweging, en uit zekere gedwongen kalmte:

— Hebt gij mijn voorstel tot schikking aan Mevrouw de Beaulieu overgebracht?

— Ja.

— En... heeft zij het aannemelijk gevonden?

— Volkomen aannemelijk.

Philippe zag den notaris een weinig van terzijde aan, omdat hij zich over deze lakonieke antwoorden verwonderde.

Daar Bachelin bleef zwijgen, ging hij voort:

— En hebt gij hun ook de vrije jacht op mijn gebied aangeboden?

— Waartoe? vroeg Bachelin, met iets ondeugends in zijnen oogopslag.

— Waartoe?... Kunt gij dat nog vragen? riep Philippe verbaasd uit.

— Ik behoefde het immers niet te doen, nu gij het dezen morgen zelf reeds hadt gedaan en wel op meest romantische wijze, moet ik zeggen, hernaam Bachelin.

Philippe kreeg eene kleur en sloeg de oogen neder, toen hij antwoordde:

— Mijnheer de Beaulieu heeft u dus van onze ontmoeting verteld? Doch hoe kan hij weten dat ik het was?

— Omdat ik hem dat heb opgehelderd. Had ik wellicht er bij moeten voegen, dat u beleeft aanbod niet voortkwam uit vriendschap voor hem, maar wel uit liefde voor zijne zuster?

— Bachelin...

— Wel zoo. Trekt gij u nu terug? vroeg de notaris op vroolijk plagerden toon, omdat hij het tegendeel wel wist. Gij gevoelt dus geene liefde meer voor Mevrouw de Beaulieu?

— Gave de hemel dat het zoo ware, zuchtte Philippe, want ik weet zeer goed, dat die liefde tot niets kan leiden en daarom eene dwaasheid is. Ik weet niet eens

zelf hoe die liefde bij mij is ontstaan. Ik wist dat zij verloofd was, en dat de ernstige trek op haar gelaat alleen ontsloot door hare droefheid over de langdurige afwezigheid van haren toekomstigen echtgenoot. Hare fierde hooghartigheid, die bostend scheen om iedereen af te schrikken, heeft bij mij juist de tegenovergestelde uitwerking gehad. Al de verstandige overwegingen, die ik mij zelf steeds heb voorgedrukt, hebben geen vat op mij kunnen hebben, en mijn hart heeft zich toch overgegeven aan eene liefde, waarvan mijn verstand zegt dat zij dolzinnig is, en dat ik niet het minste recht heb om iets te durven hopen...

— Alzoo niet hopen, en toch beminnen, hernaam Bachelin lachhartig. Ik heb aan Mevrouw de Markiezin geene onwaarheid verteld, toen ik met haar over u heb gesproken...

— Over mij gesproken?... stamelde Philippe verschrikt. Over mij... gesproken?...

— En wat hebt gij dan gezegd?

— Wel, juist hetzelfde wat gij daar zooveel hebt herhaald.

Derblay staarde somber voor zich en beet zich op de lippen. Na een oogenblik zijgens vroeg hij met schijnbare kalmte:

— Had ik u dan verzocht Mevrouw de Beaulieu over mijne hartsgelieven te spreken?

— Neen, dat hebt gij mij niet verzocht, maar gij hebt 't mij evenmin verboden, antwoordde Bachelin rustig. De gelegenheid bood zich ongezoekt daartoe aan. Ik vond het oogenblik geschikt, en ik heb toen niet geaarzeld om te zeggen wat ik op het hart had...

— Ik houd niet van halfslachtige en gedwongen toestanden. Had ik blijven zwijgen, dan zoudt gij nog maanden lang hebben voortgesocd, en gij zoudt al dieper en dieper in uwe verlatenheid zijn verzonken, hetzij dan met of zonder hoop. Daarom vond ik het beter te spreken, dan kan men weten hoe het wordt opgenomen. Ziet ge, om die reden alleen heb ik het gedaan. Vindt gij dit niet voldoende?

Philippe staarde zwijgend voor zich. Hij had niet eens althit verstaan wat Bachelin gezegd had. Allerlei gedachten woelden hem verward door het hoofd, en hij wist nauwelijks of hij waakte of droomde. Het was alsof hij eensklaps ver van alles verwijderd was en op onstuigenden afstand alles te gelijk overzag. En terwijl hij zijn verstand kwelde met de gedachte, dat al zijne wenschen ijdel en hopeloos waren, hoorde hij telkens weer in zijn binnenste eene stem, die hem toelustte:

— En toch... indien Clara eens de uwe werd...

De stem van Bachelin stoorde hem andermaal in zijne overpeinzingen.

— Wel, waarom zit gij mij zoo sprakeloos aan te staren? vroeg de notaris. Slaapt gij of waakt gij?

Philippe strekte zich met doband over het voorhoofd, als wilde hij daarmede een pijnlijk gedachte met geweld verwijderen. Vervolgens gaf hij zijnen vriend glimlachend ten antwoord:

— Vergeef mij... maar ik was eenigszins onaangenaam getroffen door uwe mededeeling, dat gij zonder mijne voorkennis over zulk een gewichtig geheim met iemand anders hadt gesproken. Ik had dit nooit van u kunnen denken, omdat ik u voort te voorzichtich hield. Het heeft mij indertijd reeds geroezigd, dat ik dit geheim aan u had tevertrouwd. Doch het was mij toen eene behoefte om ten minste aan één persoon daarover te kunnen spreken en mijn hart uit te storten. Ik kan mij tegenover u niet langer inhouden. Ha! ik kan mijn voorname niet langer geheim houden, dan had ik stellig gezegd... Mijne verwachtingen zijn ook al te dwaas. De jonkvrouw de Beaulieu weet misschien niet eens dat ik op de wereld besta. Zij is rij en gelukkig, zij is verloofd met den hertog de Bligny en zal vroeg of laat hertogin worden. Ik verdien indertijd eene ernstige straf voor

de vermetelheid van mijne wenschen... Zeg mij dus gerust alles wat gij weet.

— Goed. Dan zal ik u in de eerste plaats zeggen, dat Mevrouw de Beaulieu niet meer rijk is, dat zij hooftveroordeeld is, dat zij hooftveroordeeld is, en dat een degelijk man als gij nog nooit zooveel kans heeft gehad om hare hand te verwerven als juist op dit oogenblik.

Philippe was bij het hooren van deze woorden doodsbleek geworden. Een halgsmoorde uitroep van vreugde ontsnapte aan zijne lippen, en hij liet zich uitgeput van sandoening op zijnen leuningsstoel neervallen.

— O, wat ik u bidden mag, wees toch voorzichtig, en speel niet met mij, riep hij uit. Tracht niet mij enige hoop te geven, waardoor ik mij later wellicht eene bitterder teleurstelling zou bereid zien.

— Toch mag ik niet nalaten u dit alles te zeggen, hernaam Bachelin. Strikt genomen ben ik daarmede nu weder onbescheiden tegenover de geheimen der familie de Beaulieu, maar ik vertrouw op uwe barmhertigheid, en ik houd mij overtuigd dat gij aan niemand zult oververtellen wat ik u ga zeggen.

Derblay antwoordde niet. Hij vatte zijnen ouden vriend bij de handen en zag hem angstig in de oogen.

— Mevrouw de Beaulieu, vervolgde Bachelin, is geheel geruineerd, omdat hare familie het Engelse proces heeft verloren. Zij zelf weet daarvan nog niets. De hertog de Bligny is reeds zes weken te Parijs en laat zich niets meer aan haar gelegen liggen. Ook daarvan weet zij niets. Doch wanneer zij eenmaal deze twee verschrikkelijke feiten vernemen, zal het voor haar een wrede slag zijn, die haar geheele gemoed in opstand moet brengen. Op het oogenblik is het natuurlijk zeer moeilijk te zeggen welke daarvan de gevolgen zullen zijn.

— Geruineerd en trouwloos verlaten! riep Philippe, dat aanbiddelijk meisje, die voortreffelijke vrouw. Heeft die andere haar

dan alleen om haar geld lief gehad? Haar, die zelve de grootste schat is, welke een man zou kunnen begeeren?

— Zeer juist aangemerkt, en in dien geest heb ik ook tot Mevrouw de markiezin over u gesproken.

— O, doe het nogmaals, ik smeek er u om, riep Philippe in gesterneering, zeg het aan hare moeder, zeg het aan haar zelve...

Doch eensklaps zweeg hij stil, en zijne stem klonk gansch anders toen hij vervolgde:

— Neen, toch niet, zeg haar niets. Zij is fier en hooghartig van aard. De gedachte alleen, dat zij enige verplichting had aan den man die hare liefde vroeg, zou haar juist van mij verwijderen, en zij zou mij ongetwijfeld afwijzen. Met hare moeder de markiezin, kunt gij gerust spreken, gij kunt haar zeggen waarom ik tegenover hare dochter stilzwijgendheid heb verzocht, en gij kunt er bijvoegen dat ik mij van mijn zijde reeds aan mijn woord gebonden reken. Mijn hoogste geluk zal het zijn, wanneer de jonkvrouw de Beaulieu mij hare hand wil schenken. Maar ik wil, dat zij dit alleen zal doen in meening dat zij zelf nog rijk is, zoodat zij geheel naar vrije keus over hare toekomst kan beschikken. Al wat ik bezit zou haar eigendom worden, en ik ben dan gaarne bereid haar in den waan te laten, dat dit alles haar eigen rijkdom is.

— Ho, ho, wat zijt gij aan het doordrazen, viel Bachelin hem in de rede. Wat zijn die jongelieden toch ongewonden en hartstochtelijk! Gij moet bovendien alle kalmte bewaren en u zelve wat in toom leeren houden. Uw eerste werk moet zijn eene goede gelegenheid te vinden om aan de familie de Beaulieu op hun kasteel een bezoek te brengen. Al wilt gij daarmede misschien voorloopig nog niets doen, verschaft gij u daarmede toch in elk geval het gezegen om eenige oogenblikken te verwilven in de tegenwoordigheid van het voorwerp uwer wenschen zooals men dat in den ouden tijd

noemde. Maar vooral wees ernstig en bedaard. Bedenk, dat alles daarvan afhangt. Vergeet ook niet bij uw bezoek uwe zuster mede te nemen. Dat verschaft onwillekeurig eenige afleiding. Men zal zich waar schijnlijk meer met haar bezighouden dan met u, en dat kan u in de eerste oogenblikken eenige rust geven.

— En wanneer meent gij dan, dat ik naar Beaulieu zou kunnen gaan? vroeg Philippe met zichtbare aandoening.

— Ik hoop toch niet, dat gij nu reeds tegen dat bezoek opziet? zegde Bachelin schertsend. Komaan, hak den knoop door, en ga morgen. Dan kunt gij van nacht nog eens rustig slapen, en dan ben ik volstrekt niet bang of gij zult u morgen flink en verstandig weten te gedragen.

De notaris stond op, nam zijne portefeuille onder den arm en wilde vertrekken. Midden in de kamer bleef hij echter nog even staan en vroeg ietwat spottend:

— Zijt gij nu nog boos, omdat ik zonder uwe voorkennis met Mevrouw de Beaulieu heb gesproken? Het is waar, in uwe opgewondenheid hebt gij mij niet eens gevraagd wat zij heeft geantwoord...

— Gij hebt waarlijk gelijk, riep Derblay en eensklaps weder angstig wordende, de wijl van dat antwoord zooveel kon afhangen, vroeg hij fluisierend:

— Wat heeft zij dan gezegd?

— Niet veel meer dan dat zij kon en mocht zeggen. Te weten: dat het niet aan haar stond te beslissen, en dat zij niet gezind was eenigen dwang uit te oefenen op de keuze harer dochter. Kortom, juist hetgeen bijna alle moeders op dergelijke oogenblikken antwoorden... Maar geloof mij, niet van den kant der moeder zult gij den grootsten tegenstand ontmoeten; wel misschien bij de dochter zelve. Houd echter naar goeden moed. En nu ga ik naar huis om te eten.

Hij drukte zijn vriend Derblay op hartelijke wijze de hand en vertrok.

Zoodra de notaris was heengegaan, verzoonk Philippe in diep en ernstig gepeins.

Hij ging in zijne gedachten nog eens alles na wat Bachelin hem gezegd had, en hij moest erkennen, dat zijne kans nog zoo slecht niet stond. Clara de Beaulieu was immers door haren verloofde op schandelijke wijze in den steek gelaten, en zou zich wel waarschijnlijk gedurende eenige maanden op het landgoed Beaulieu blijven ophouden, om zich niet zoo spoedig na di pijnlijke geval weer in de Parijsche kringen te moeten vertoonen. In al dien tijd zou zij dus in zijne nabijheid zijn. Hij zou haar nader kennen, haar allerlei oplettendheden kunnen bewijzen en er wellicht in slagen eerst hare achting, vervolgens hare liefde te winnen.

Suzanne's hulp zou hem daarbij van groot nut kunnen zijn. Hij zou haar niet weder naar de kloosterschool te Besancon terugzenden, liegen anders na het einde der vacante zou gebeurd zijn, maar haar bij zich houden. Zij zou allicht een vertrouwde vriendin van Clara kunnen worden, die stellig wel oog en hart zou hebben voor Suzanne's barmhertieke eigenschappen. Wie weet of de jonkvrouw de Beaulieu door den gedurigen omgang met de zuster, ten slotte niet wat gunstiger zou kunnen gestemd worden voor den broeder.

Zijne gedachten verwijdden met welgevallen bij den naaste toekomst. In zijne verbeelding zag hij de twee jonge meisjes vertrouwelijk samen wandelen in de bosschen van Pont-Avesnes. Zij waren in menig opzicht van elkander verschillend, de fiers en schoone Clara en de lieve en zachte Suzanne.

Onwillekeurig strekte hij de hand uit naar dit vizioen, toen hij plotseling uit zijne droomerijen gewekt werd door een kus op zijn voorhoofd. Tegelijk hoorde hij Suzanne's vriendelijke stem, die vroeg:

— Aan wie denkt gij, Philippe?

Hij antwoordde niet onmiddellijk, en zag haar ernstig aan, met een zwakken glimlach.

(Wordt voortzetz)

vrouw weende, en men zag het haar aan dat zij dacht wat zij niet wist uit te drukken: — Elas! 't ligt niet aan mij; zeg dat de jenever aan alles schuld heeft, en dat het de jenever is die zou moeten op zij gezet worden.

— Te Hoevenen hadden twee vrouwen gevochten; 't zien er helleveken uit de ene zou de andere met hare klompen hebben afgetroefd. Zij scheen over die bedachtte verontwaardigd. — Peinst ge dat ik het met mijne vuisten niet kan gedaan krijgen! — Belden worden tot 26 fr. boet veroordeeld.

— Een persoon, wegens misbruik van een veld, is niet verschenen. Volgens gerucht zou hij in 't leger zijn, doch daarover bestaat geen het minste officieel document. Dus verwees de Rechtbank hem tot 100 fr. boet. — Zou het niet beter geweest zijn die zaak wat uit te stellen?

— Te Waarlos was een boer gaan vluchten voor de Duitsche. Hij bleef veertien dagen afwezig. Hij had een verken achtergelaten. De trog was wel pataten gevuld, maar toch is 't waarschijnlijk dat het verken niet levend zou teruggevonden zijn. Indien er tijdens die veertien dagen niemand had naar omzien. Doch een gebuur had er naar gaan zien, en bevindende dat het verken door een onbekende omstandigheid een poot gebroken was, op vreesde dat het niet zou kunnen in 't leven blijven, slachtte hij het. Het was een verken van zoowat 100 kilo. zwaarte. De eigenaar deed een aanklacht tegen den buurman, ofschoon deze aanbod hem schade toos te stellen a rato van 75 fr. — De voorzitter drukte terecht zijne groote verwondering er over uit, dat de klager in zulkdanige omstandigheid een veruit durfde doen aan den buurman. Ware het beter, vraagt hij, dat uw verken van honger ware gestorven? liever dan er 75 fr. voor te trekken! De betichte is in 't geheel geen dierf: de waarheid is dat hij eenedde van menschen... ik wil zeggen van verkensleijheid heeft gepleegd... — En betichte wordt vrijgesproken.

Een Bericht dat veel kan aanbelangen
De heer voorzitter der Rechtbank zal bijzonder ter beschikking van het publiek zijn in zijn kabinet achter de zaal der Assisen des Dinsdags en des Vrijdags, om 10 ure.

Gemengd Nieuws

Schoolcantines

Een paar dagen geleden hadden wij het genoegen een bezoek te brengen in den Kindertuin No 1 Nijverheidstraat, waar een bijlokaal is ingericht door het Antwerpsch Comité voor Hulp voor het beedelen van soep uitsluitend voor kinderen voorbehouden. Wij werden er ontvangen op gulhartige wijze door de bestuurster Mevr. Sels, alsook door Mevrouw A. Soeten, de werkmame en ieverige beheersster der verschillende instellingen van soepbedeeling van het Antwerpsch Comité. Klokslag 11 uren werden de deuren geopend en zonder gedrang en in de beste orde werd den toegang verleend aan de jonge schaar van meisjes en jongens.

Aan den ingang bevonden zich boven gemelde dames, bijgestaan door heeren onderwijzers, gelast met de invendige orde in de eetzaal te handhaven. Deze personen werden door alle de binnenkomende kinderen minzaam gegroet.

Elk kind vond een bord lekkere soep met brood voor zich, het was waarlijk aandoenlijk aandoenlijk om te zien hoe er werd gedaan aan het maal. Wat wij bijzonder hebben opgemerkt, was de reinheid van elk aarittende; indien er soms opmerkingen dienden gemaakt te worden aangaande reinheid of welgemanierdheid, gebeurde dit op zulke goedmoedelijke wijze, dat er dadelijk gevolg werd aan gegeven.

Het ware te hopen dat het Antwerpsch Comité voor Hulp nog vele van zulke inrichtingen kon tot stand brengen, uitsluitend voor kinderen bestemd.

Met er nog een in te richten in de 8e wijk, waren ten minste Noord en Zuid al voorzien.

Zondagdienst der Apothekers

Morgen Zondag zullen de volgende apotheken den ganschen dag open blijven:

F. Daels, St. Paulusplaats, 12.
E. Joos, Hobokenstraat, 8.
Apotheek, Nassaustraat, 17.
J. Comein, Schoenmarkt, 24.
D. Lesclapier, Nationalestraat, 78.
E. Meunier, Dambrugstraat, 4.
E. Cuvelier, Potgieterstraat, 3.
Apotheek, Viaduct (Dam), 9.
V. Haazen, Isabellaal, 15.
J. Neef, Herenthalsstraat, 3.
L. Van Tenten, Draakstraat, 8.
A. Coppens, Anselmostraat, 28.
K. Maryssael, Vrijheidstraat, 33.
G. Khroust, Volkstraat, 43.
F. Eychmans, Groote Steenweg, 144, Berchem.
A. Mellaerts, Turnhoutsebaan, 106, Borgerhout.

Juste ligging der legers op groote kaarten na te gaan in het gekend lokaal "Den Haan", Braderodestraat, 80

AUTO MOBIELONGELUK. — Op den hoek van de Nijverheidslei, werd de 57 jarige Katharina Vermeulen, door een automobilist verreesd en overreden. De ongelukkige, die met wonden aan handen, hoofd en schouders, en klagen van invendige pijn, werd de eerste zorgen toegediend door dokter Adnan, en daarna ter verpleging naar het St. Elisabethgasthuis gevoerd.

IN HET STUIVENBERGGASTHUIS werd verzorgd: de 17 jarige P. Stuyck, gehuust in de Pollepelstraat. Door het ontploffen van een vuurpijl bekam de jongen een wonde aan de hand.

WANHOPEGE DAAD. — Uit ongekende oorzaak, stelde de 51 jarige X door verhanding in den kelder een einde aan zijn leven.

LIB. JONGENSGENOOTSCAP 8e Wijk. Zondag 10 dez. zal in de Meisjeschool der Verschuivingstraat eene reusachtige uitdeling plaats hebben van Kerst- en Nieuwjaarsgeschenken. Dank aan de volgende firmas: Chocolaterie Baron, Bakkerij Help U Zelve, Patiserie Van Laer, N. V. L. Tielz, Chocolaterie Meuris, P. Gevers en Co, en de Boekhandel A. H. Lamont, zullen er aan de kinderen prachtige giften kunnen geschonken worden.

Het Bestuur wordt verzocht om 2½ uren (Belgisch uur) in de school aanwezig te zijn.

KRING DER WESTVLAAMINGEN. Van Straelenstraat, 6. De leden worden verzocht de Algemeene Vergadering bij te wonen op Zondag 10 Jan. om 5 uren namiddag. De Bestuurleden komen om 4 uren bijeen.

ONTVREEMD. — Uit het binnenschep "Confidences" gemeerd in het Bonapartedok, ontvreemden kwaaddoeners 3 zakken zwart en geel zaad, ten nadeele van den heer Van Nuden.

DIEFSTALLEN. — Bij den heer Scheltjens wonende Leopoldlei, die tijdelijk afwezig is, kwamen dieven binnen. Alles werd afgezoekt. Wat er geroofd is zal later vastgesteld worden.

Ook in een huis op den hoek van de Harin-grotestraat, drongen ongekenden met valschleutels binnen; zij doorsnuffelden alle kassen en schuiven. Daar de bewoners nog in den vreemde vertoeven, weet men niet wat er ontvreemd is.

Tijdens de afwezigheid der bewoners van een huis in de Pollepelstraat, slaagden ongekenden erin een ruit te breken om langs de gemaakte opening binnen te dringen. Ook hier werden alle meubelen doorzocht.

ONGEKENDEN lieten op het zicht der politie een automobielband achter.

DOOR VAN RIJSWICK'SKRING. — De Tooneelmaatschappij, heeft haar jubeljaar volgens de tijdsomstandigheden door een welgelukt Kerstfeest gesloten.

Tier gelegenheid werd den leden hunne dames en kinderen eene verrassing aangeboden, alsook nog een lekker beetje, geschonken door onze geachte medeleiden Van Schelenbosch en J. Tirkhon, (beenhouders). Dan nog met Nieuwjaar als toemaat, werd de Maatschappij verzocht op beenhoudersvinken waarbij Gerard Luther (lokaalhouder) de noodige aardappels voegde. Men moet niet vreemde of die intieme feestjes aangenaam waren.

VAKSCHOOL van den Coiffeurskring. — Wij vernemen dat de Coiffeerschool hare kursussen herneemt in de Meisjes-overschool, Hopland 43, op Maandag 11 Januari. Deze lessen worden gegeven den Maandag en Donderdag van iedere week van 4 tot 6 uren namiddag. (Belgisch uur.)

De Coiffeersbedienden kunnen zich doen inschrijven bij den heer Horians Hopland, 4, te beginnen van heden tot Maandag, 11 Januari, ofwel op deze datums in voormeld lokaal van 4 tot 6 uren namiddag. (Belgische tijd.)

De Coiffeersbedienden, die wenschen zouden hunne bekwaamheids-exam af te leggen, zijn gehouden deze kursussen te volgen.

HET SYNDIKAAT van Handel en Nijverheid verzoekt nogmaals zijne geachte leden hun jaarlijksche bijdrage te komen regelen op het sekretariaat: 44, Korte Nieuwstr. Zodoende zullen de mutualisten, gebedijkerwijze, recht hebben op vergoeding; verder zullen zij aan maatschappij en vooral den medeleiden een werkelijk dienst bewijzen met gereed geld tot de beschikking van de mutualiteit te stellen, die aldus de talrijk beproefde makkers zonder aarzelen kan bijstaan.

De aandacht van de heeren schatbewaarders van al de buitengroepen van het Syndikaat, wordt insgelijks op bovenstaand verzoek getrokken.

Ieder mutualist stelde zich dus in regel en betaale indien mogelijk, zijne bijdrage voor heel het jaar 1915. Het sekretariaat is open alle werkdagen van 10 tot 12.45 uren en van 3 tot 7 uren.

Antwerpsch Comité voor

Hulp aan de Gezinnen

Het Antwerpsch Comité voor Hulp heeft de volgende giften ontvangen:

4e storting van het stedelijk onderwijzend personeel fr. 3240

Volksbrouwerij "Help U Zelve", door tusschenkomst van den heer Soeten 50 fr.

Oorlogs-heelkunde, Magnetisme en Elektriciteit

Men weet, dat bij het nithalen van ijzer- en staalsplinters, naalden en dergelijke uit het organisme een magneet goede diensten kan bewijzen, vooral bij de behandeling van gevallen als splinters ijzer in het oog, waar heelkundig ingrijpen moeilijk of onmogelijk is. De gebruikte magneet is een elektromagneet van de grootste soort, zooda ook wel blijkt uit de toepassing, die hij thans in de Fransche gasthuizen vindt. Blijkens mededeelingen, in de akademie van wetenschappen te Parijs gedaan, slaagt men er in gewerkogels (althans die van Duitsch maaksel) en granaatsplinters of scherven hierna te verwijderen. De Duitsche gewerkogel heeft namelijk een mantel van nikkelstaal om de loden kern, de Fransche is geheel van koper, zoodat de magneet daar geen invloed op heeft. Bij gebruik van een stroom van 25 ampère en 110 volt heeft de elektromagneet een draagvermogen van 1150 kg. en is dan sterk genoeg om een Duitschen kogel van 10 gram gewicht op een afstand van 11 centimeter spontaan tot zich te trekken. De stalen of gietijzeren granaatscherven worden nog beter aangehaald daar zij in hun geheel magnetisch worden; op 15 centimeter afstand is de verwijdering meestal reeds mogelijk. Het is natuurlijk van belang dat die afstand wat groot is, daar de kogels en scherven vrij diep kunnen zitten. Uit een oogpunt van menscheijheid na den slag ware er veel voor te zeggen, dat de kogels met stalen mantel algemeen gebruikt werden, hoewel de massief koperen kogel, die niet of moeilijk in een dum-dum veranderd kan worden, in tegenstelling met een mantelprojectiel daardoor veel meer waarborgen tegen wreede strijdvoering geeft.

Met de loden shrapnell-kogels (van beide partijen) is het gesteld als met de Fransche gewerkogels. Stalen kogels zijn hierin ook wel gebruikt, maar daar een hoog soortelijk gewicht voordelen biedt bij dit vuur, zijn de loden reeds geworden. Al kan men ze dan niet lange elektromagnetisch weg verwijderen, toch kan met behulp daarvan hun aanwezigheid in de wondt ontkend worden, ook zonder Röntgen-toestel. Natuurlijk blijft Röntgen's ontdekking van onberekendbaar nut in zulke gevallen, maar daar de apparatuur niet eenvoudig is en vrij kostbaar is, is Lippemans's mening, eveneens in de Fransche akademie van wetenschappen medegedeeld, dat de vrij eenvoudige elektrische balans van Hughes hier goede diensten kan doen, waard, opgemerkt te worden. Dit toestel, dat tot dusver alleen wetenschappelijk belang had, omvat een stroombron (element) met interruptor, twee geheel gelijke inductieklossen van Ruhmkorff zonder ijzeren kern en een telefoon. De primaire draden der inductieklossen zijn in den stroomkring van het element opgenomen, en de sekundaire windingen met een telefoon verbonden, zoodat in normale omstandigheden de in de beide klossen door inductie opgewekte elektromotorische krachten elkaar opheffen en de telefoon dus zwijgt. Door bij één der twee klossen metaal te brengen of omgekeerd wordt door de daarmee samenhangende wijziging in het elektromagnetisch veld het elektrisch evenwicht van de balans verbroken, en de telefoon verzadigt dit door brommen, des te duidelijker naarmate de instaanassa groot is, en naarmate zij magnetisch is. Men zou dus door oefening nog nog verder kunnen brengen, en aan de sterkte van het geluid een granaatsplinter, een Duitschen of een Franschen kogel kunnen onderscheiden, en de dierste, waar hij zit, schatten.

De Duitsche en de Engelsche Vloot

Het «Berliner Tageblatt» vat uit de laatste uitgave van de «Nauticus» samen het aantal oorlogsschepen, waarover Duitschland en Engeland te beschikken hebben.

Duitschland heeft 33 lineschepen, 13 lineschepen gepantserde kruisers, 39 pantserdekkruisers, 149 groote torpedobooten en 28 duikbooten. Daarbij zijn de oudere torpedobooten, schepen voor bijzondere diensten enz., niet meegerekend.

Voor den oorlog waren in aanbouw 7 lineschepen, 4 lineschepen, 6 pantserdekkruisers, 17 torpedobooten en een aantal duikbooten.

Van de lineschepen zijn er nog 10, die kanonnen van 24 centimeter als hoofdbewapening hebben. Zij zijn uit de jaren 1896-1901. Hun waterverplaatsing bedraagt 11,500-11,900 ton. Hun snelheid is 18 knopen. De bewapening bestaat uit 2 kanonnen van 24 centimeter, 14 of 18 van 15 centimeter, enz. Tien lineschepen zijn uit 1902-1906. Zij hebben 13,200 ton waterverplaatsing, 4 kanonnen van 28 centimeter, 14 van 17 centimeter en 18 of 20 van 8.5 centimeter. Zij loopen van 18 tot 19 knopen. In het jaar 1908 liepen de eerste Duitsche dreadnoughts van stapel, het zoogenaamde type Nassau. Zij zijn 18,900 ton groot, hebben 12 stukken van 28 centimeter, 12 van 15 centimeter en 16 van 8.8 de Snelheid is 19 tot 20 knopen. De eerste lineschepen, die met 30.5 centimeter bewapend zijn, zijn van 1909-1910. Het is de Helgoland-klasse; vier schepen van 22,800 ton. Zij hebben behalve het kleinere geschut 12 kanonnen van 30.5 centimeters. Snelheid 20 tot 21 knopen. In 1911-1912 liep de Kaiser-klasse van stapel, 5 schepen. En in 1913-14 de Konig-klasse. Het eerste type meet 24,700 ton, het andere 25,800 ton. Zij hebben tien stukken van 30.5 centimeter en verder het gewone aantal kleinere kanonnen. Zij loopen 23 knopen. De eerste schepen, met 38 centimeter kaliber, zijn in 1913-1914 op stapel gezet.

Van de gepantserde kruisers zijn de beide oudste Furst Bismarck en Prinz Heinrich, met stukken van 24 centimeter gewapend, de andere van 21 centimeter. Een overgangstype vormt de Blucher met 12 stukken van 21 centimeter, terwijl de andere gepantserde kruisers elk slechts 2, 4 of 8 groote stukken dragen. De eerste Duitsche dreadnought, kruiser, de von der Tann, liep in 1907 van stapel. Deze is 19,400 ton groot met 8 stukken van 28 centimeter en 10 van 15 centimeter; hij loopt 23 knoop. Dan volgen de Moltke en de Goeben met 23,000 ton en 10 stukken van 28 centimeter, de Seydlitz uit 1912 met 25,000 en dezelfde bewapening. De Derfflinger, 26,600 ton groot, uit 1913, is de eerste groote kruiser, die met 30.5 centimeter kanonnen gewapend is en wel met acht stuks. Deze kruiser was echter, evenals twee andere, die in 1913 van stapel geloopen zijn nog niet klaar.

De pantserdekkruisers hebben een snelheid van 21.5 tot 23 knoop. De waterverplaatsing bedraagt van 2650 tot 4900 ton. Zij zijn alle met tien of twaalf stukken van 10.5 centimeter bewapend.

De torpedobooten, zijn groot 230 tot 650 ton. Hun snelheid bedraagt 21 tot 32 knoop. Zij hebben elk 2 stukken van 8.8 centimeter aan boord.

Engeland bezit 59 lineschepen, 43 gepantserde en lineschepen, 58 pantserdekkruisers, 256 groote torpedojagers en 77 duikbooten.

Voor den oorlog waren in aanbouw 16 lineschepen, 1 linekruiser, 21 pantserdekkruisers, 30 torpedojagers en 28 duikbooten.

Van de lineschepen zijn er tien met tien stukken van 30.5 centimeters en tien met stukken van 34.3 centimeters gewapend. De in aanbouw zijnde schepen zullen op twee na met 38 centimeter kaliber bewapend worden. De oude Engelsche lineschepen zijn al le met vier stukken van 30.5 centimeter bewapend. De grootste nieuwe schepen zijn ongeveer 28,000 ton groot, de oudere dreadnoughts 19,000 en 20,000 ton en de oude lineschepen tusschen 13,000 en 16,700 ton. De snelheid der nieuwste schepen schijnt 25 knopen te zijn.

Van de 43 gepantserde kruisers zijn er 9 lineschepen. Van deze zijn de drie nieuwste met acht stukken van 34.3 bewapend. De oudere hebben acht stukken van 30.5 centimeter. De grootste wisselt af tusschen 17,500 en 29,000 ton; de snelheid tusschen 26 en 28.5 knoop. Engeland heeft er den laatste tijd de voorkeur aan gegeven, een middel-tusschen een lineschip en een gepantserde kruiser te bouwen, met acht stukken van 38 centimeter en 25 knopen snelheid.

De oudere pantserdekkruisers zijn meestal met 23 centimeter kaliber bewapend. Eenige hebben slechts als zwaarste geschut slechts 19 of zelfs 15.2 centimeter kaliber.

De pantserdekkruisers zijn tusschen de 2100 en 14,400 ton groot. De nieuwste loopen tot 30 knopen. De bewapening is meest 15.2 centimeter kaliber.

De nieuwe groote torpedojagers hebben meestal drie stukken van 10.2 centimeter. Bij de oudere booten is het kaliber 7.6. De snelheid gaat tot 35 knopen. De grootste der duikbooten wisselt af tusschen 180 tot 210 ton bij de oudste en 950 tot 1200 ton bij de nieuwste. Een 1500 ton-type is in aanbouw.

De eerste dreadnought is intierdij in 18 maanden voltooid. Met een uiterste krachtspanning kan men dus aannemen, dat de groote schepen, die in aanbouw zijn, ook in dezen tijd klaar kunnen komen. Kleinere schepen kan men iets sneller bouwen, maar de groote is niet altijd de maatstaf voor den duur van het bouwen, want een duikboot heeft eveneens ongeveer twee jaar nodig. Deze termijnen zullen waarschijnlijk ook gelden voor den Duitschen scheepsbouw. Dat er nu toe langzamer gebouwd werd, lag hieraan, dat het geld in drie of vier termijnen toegestaan werd.

VRAGEN

Men vr. inl. over Meij. Jeanne Huerder, verpleegster in het hotel Burnyat, Roussanche kaal, 3, vertrokken op 8 Oktober per boot.

Vrouw Vergaueven vr. inl. over hare dochters Melanie en Maria Vergaueven en haar zoonje Alois, vertrokken den 9e Oktober van Antwerpen naar Oostende. Inl. zenden Lange Slachterijstr. 62, Antwerpen. Ontv. 0.25 voor den arme.

Vrouw Van den Bogaert, Emiel Banningstraat, 24, vr. inl. over haar man André van den Bogaert, 6e transportkorps, art. 1e kompanie, vertrokken den 3 Oktober van hier naar Oostende.

Men vr. inl. over L. De Volder, 9e linie, 1-1, klas 1906, laatst te Wenduine. Inl. zenden Greinstr. 59, Antwerpen. Ontv. 0.25 voor het kind van den soldaat.

Vrouw Mertens vraagt inlichtingen over haar man autoverder der amb. Kipdorpvest, vertrokken op 7 Oktober naar Oostende.

Ontvangen 0.25 fr. voor de gazetverkoopers. Men vraagt inlichtingen over Gustaaf Andiffiet, autoverder in ret Belgisch leger, vertrokken op 1 Oktober.

Inlichtingen zenden Cuytelsstraat, 56. Ontvangen 0.20 fr. voor het kind van den soldaat.

M. Lambrecht vraagt inlicht. over het reg. genie, 4e komp. sapeurs-pontonniers, laatst gezien op de Suikerrui, Antwerpen.

Men vraagt inlichtingen over Leonard Coussem, soldaat, trein, transportkorps, 2e legeraf. klas 1906, laatst Berchemscheepoort.

Inlichtingen te verschaffen Korte Congostr., 25

Ontv. 0.25 fr. voor het kind van den soldaat. Mevrouw Aug. Wuyts, vraagt inlichtingen over haar man, soldaat, 27e lin. reg. 2e bon, 4e komp. 2e afd. laatst vertrokken, van Hemiksem met de gekwetsten naar Oostende.

Ontvangen 0.50 fr. voor het kind van den soldaat.

Men vraagt inlichtingen over Maurice Debock, soldaat 4e jagers te voet 1/4, 13e brig. 3e veldaf. laatst Duffel en over Henri Jozef Mertens, 2e legeraf. transportkorps trein de combat, kol. de munitions voortvolk 3e peloton, laatst op 7 Oktober te Berchem.

Ontvangen 1 fr. voor de gazetverkoopers.

Men vr. inl. over Frans Van Wesenbeeck soldaat, 1 gidsen, transportkorps 6 legeraf. 2 komp. Nr matricule 16099 laatst in Bouchout.

Liza Verbeeck vr. inl. over haar man Adolf Naudts 27 1. 3-2. 2 afd. laatst op 4 Oktober te Contich. Inl. zenden Lindestr., 121, Merxem.

Men vr. inl. over Leon Van Gilwe soldaat 8 lin. 3-2. 4 legeraf. 8 brig. gelegen te Namen. Inl. teverschaffen: L. Van de Velde, Maatschappijstr., 15.

Ontv. 0.50 fr. voor het kind van den soldaat.

Elodie Verelst, Cuytelsstraat, 73, vr. inl. over haar broeder Louis Verelst, kanonier op het fort van Waalhem.

Ontv. 1.00 fr. voor het kind van den soldaat.

Waar bevindt zich het jagers 2/4 3e afd. laatst te Veurne.

Kan er iemand zeggen waar zich de Engelsche stoomboot «Wray Castle» bevindt. Dit schip vertrok uit Engeland 14 dagen voor het bombardement van Antwerpen.

Inlichtingen te verschaffen Café Lapland, 1 Engelsche Beurs.

Waar bevinden zich de gendarmen van Luik 15e brig. 6e afd., laatst te Puers.

Ontv. 0.25 fr. voor den arme.

Vrouw Broers vraagt inlichtingen over haar man Frans Broers, 5e linie, klas 1901, 3e bat., 4e komp., laatst gelegen in Jupille.

0.25 fr. voor de gazetverkoopers.

Mevr. Van Hoecke-Melaen, vr. inl. over haar zoon Frans Van Hoecke, vertrokken den 8n Oktober naar Beveren (Waas), als vrijw. Inl. zenden Deurnestr. 22/1, Antwerpen.

Ontv. 0.25 fr. voor den arme.

Men vraagt inl. over Gustaaf De Saedelee, 6e lin. 1/2, 6e brig. 2e afd. laatst te Deurne.

Inl. te zenden Hooge Schouwstr. 5, Hoboken.

Ontv. 0.25 fr. voor het kind van den soldaat.

Men vr. inl. over Jean Vandevogel, 2e jagers te voet, 5e afd., soldaat 3/1, amb. Kongostraat.

Inl. te zenden: Hooge Schouwstr. 3, Hoboken.

Ontv. 0.50 fr. voor het kind van den soldaat.

Men vr. inl. over Jan Oris, 2e reg. lansiers, 4e escadron, klas 1910, transportkorps, laatst gezien Nieuwkerke bij St-Niklaas-Waas op den trein.

Ontv. fr. 0.25 voor het kind van den soldaat.

ANTWOORDEN

De kanonniers der 2e afd. 6e brig. mixte, 24 batterij, bevonden zich op 26 December 1914 te La Panne.

Voor het Kind van den Soldaat

Voor het gul onthaal genoten bij Mevr. Bellon. 5.00

BRIEFBUS

LETTER L. — Voor inlichtingen over dit werk, gelieve u te wenden Gerardstraat, 20.

Ontv. 0.25 fr. voor het kind van den soldaat.

P. B. WILLEBROECK. — Ja men moet de rent betalen of den schuldeischer kan het pand doen verkoopen. Zelfde geval met de lasten die moeten ook betaald worden of de ontvanger moet u vervolgen.

J. P. 101. — Uw huurkontraakt blijft bestaan en kunt gij hieraan niet voldoen dan zal de eigenaar u in rechte dagvaarden. Uwen akt doen verbreken en schadevergoeding vragen.

Ontvangen fr. 0.50 voor Diesterweg.

L. V. — Neen dit kunnen zij niet zonder eene schadevergoeding te betalen. Voor den rechter verschijnen.

Ontvangen fr. 0.25 voor den arme.

EENIGE LIBERALE VRIENDEN. — De ziektenkas moet haar reglement volgen. Kan zij niet meer betalen dan kan zij eene algemeene vergadering beleggen en de maatschappij ontbinden. Gij kunt eene algemeene vergadering beleggen om de noodige maatregelen te nemen. Het ware niet eerlijk de ziekengelden uit te betalen aan den eenen zoolang de kas het niet toelaat en daarna ze te sluiten en de boel op te vrouwen.

Ontvangen... voor de gazetverkoopers.

A. B. Z. — Uw zienwijze is de goede, maar om ze uit te voeren moet gij u tot een advocaat wenden die den in verdrag gebleven zijnde huurder voor de rechtbank zal dagvaarden. Men zal de zaak regelen. Tracht uwen huurder te schrijven.

Ontvangen fr. 0.25 voor den arme.

F. J. — De bijzondere huurder heeft gelijk. De huur van November is voor het minst, door U verschuldigd, omdat gij gehouden zijt tot eenen opzeg van 14 dagen op voorhand.

Ontv. 0.25 fr. voor de gazetverkoopers.

J. T. V. 4. — Gij hebt verwaarloosd uwe huur, bij deurwaarders exploit op te zetten; deze loopt dus voort en gij zijt verplicht te blijven wonen. De oorlog verbreekt niet alle akten; het gerecht moet oordeelen!

Ontv. 0.25 fr. voor het kind van den soldaat.

B.V.E.M. — Hem eenen brief schrijven waarbij gij hem laat weten dat gij de zaak in Advokaat's handen zult geven.

DIELE MANS. — U tot den heer Vrede rechter wenden om de gevraagde afslag te bekomen. Anders moet gij uw kontrakt nalieven.

Ontv. 0.30 fr. voor het kind van den soldaat.

C.V.R. — Gij hebt slecht begrepen wat in het dagblad «La Presse» verschenen is. Er bestaat geene aanleiding tot terugaaf van betaalde huur. Met den eigenaar voor den Vrederechter verschijnen indien gij denkt vermindering van huur te moeten bekomen.

Ontv. 0.50 fr. voor het kind van den soldaat.

Huwelijksaankondigingen

Zaterdag werden op het Stadhuis de volgende huwelijken aangekondigd:

P. Goossens, trambiedende, Montignystraat, 142, met M. Sens, arbeider, id., 142.
J. Vermeiren, kuiper, Lange Veldstraat, 83, met C. Lemaire, arbeider, id., 83.
J. Van Geffen, arbeider, Lange Ridderstr., 34, met M. Aerts, arbeider, Waalschestraat, 43.
J. Holens, arbeider, Merxemstr., 42, met M. Raeymaek

Mengelwerk van DE NIEUWE GAZET 21

Karel de Negende

OF DE

SINT BARTHOLOMEUSNACHT

Maria stond daar nu als verstomd, met ter neder geslagen oogen voor de koningin. Zij dacht aan de stem des engels, in de kerk van Dammarie, en onderscheiden denkbeelden woelden thans door hare hersenen. Zij zwaarde de woorden van de koningin slechts half, want zij dacht alleen aan haren zoon. Nu herhaalde Catharina de Medicis nogmaals hare belofte, en Maria wierp nu een twijfel verraderend blik op de vorstin, greep hare hand, kustte die, en zegde met een verterde, smekende stem:

— Gij zult mij mijnen zoon wedergeven? niet waar?

— De koningin moeder beloofde het, zoodra het gevaar voorbij zou zijn en zij zoodra Maria aan, om naar haren biechtvader, een Jesuïet te gaan, die haar nadere ophefdering len aanzien van de zaak zou geven.

Niet gerustgesteld, doch ook niet hopeloos verliet Maria Touchet de koningin, en zij haastte zich, om naar den Jesuïet te gaan. Deze verklaarde haar, wat de koningin gemeend had; verhaalde haar welk gevaar haar kind, als den eenigen zoon des konings boven het hoofd zweefde; wanneer de Hugenoten hun ontwerp konden uitvoeren. Hij zegde haar, dat Coligny reeds een mislukte poging had aangewend, om dit kind in zijne macht te krijgen en op deze wijze mislukte hij de lichtgeloovige en angstige moeder die er niet aan dacht, dat de koning, evenmin als de Hugenoten, enig be-

lang in het leven of de dood van haar kind stelde.

Ook hield de Jesuïet haar voor, dat zij hem toevalliger wijze, van hare bedevaart naar Dammarie verhaalde, en hem sprak over de verschijning, welke zij daar gehad en van de stem, die zij daar gehoord had: dat God haar allerwaarschijnlijkst tot een beschermengel van den koning had uitgezonden, en hoe zondig zij zou handelen, wanneer zij de stem des hemels niet gehoorzaamde.

Zij was geheel ter neder geslagen en, in eenen heiligen godenstijver, beloofde zij te gehoorzamen en zich geheel en al aan de leiding van den vromen priester te zullen overgeven.

XVI.

De Koning poest zich te doen gelden

De hertog de Guise, deed zich ojp den bepaalden tijd bij de koningin moeder aanmelden, en hij vond daar tevens den hertog van Anjou, den maarschalk de Retz, den maarschalk Tavannes, den hertog de Nevers en den kanselier.

De invloed welke de admiraal reeds had en van dag tot dag meer kreeg was het ontwerp hunner beraadslagingen; de maarschalk de Tavannes en de kanselier Birague voerden de noodzakelijkheid aan, dat Coligny op een of andere wijze uit den weg moest worden geruimd, en de hertog d'Anjou ondersteunde deze meening, doch de hertog de Guise bleef, volgens zijne gewoonte, een ernstig stilzwijgen bewaren en toen de koningin-moeder bij hem aandrong opdat hij ook zijn gevoelens zou kenbaar maken, ontstond er een diepe stilte in de vergadering, en aller oogen waren op den hertog gevestigd, maar in weerwil van dit alles vermeerde hij nog om zijn meening te zeggen; hij boog zich en zweeg.

In dezen oogenblik werd de deur van het kabinet met drift geopend, en de koning, dien men meende op de jacht te zijn, trad binnen. Allen stonden van hunne stoelen op, en bogen zich eerbiedig, hoezeer deze komst in geen deele hun aangenaam was. Catharina deed meer, zij ging hem met een ongedwongen en echter gekunstelde vriendelijkheid te gemoet, zij omarmde hem en wenschte hem welkom.

De koning beantwoordde haren groet met dezelfde vriendelijkheid en nam, tot aller-grootste verwondering, den armstoel zijner moeder, die aan het bovenende van de tafel stond, in bezit; als een plaats die hem toebehoorde, terwijl hij tegen den hertog van Anjou vrij droogjes zegde:

— Zet eenen stoel voor de koningin-moeder, waarna hij Catharina en de overige wenkte, om plaats te nemen.

Catharina de Medicis was overrast; haar zoon had haar van die plaats nog nooit verdrongen, doch de kunst van venzen in den hoogsten graad bezittende, zette zij zich even alsof dit als gewoonlijk was, aan de rechterzijde van den koning neder, en gaf aan de overigen een teeken, die het nu eerst durfden wagen, te gaan zitten.

— Wat hebt gij daar zooeven voorgedragen? kanselier? vroeg nu de Koning. Birague werd door deze vraag in een groote verlegenheid gebracht, en hij draalde met zijn antwoord zijn antwoord; de koningin-moeder wilde nu het woord nemend, doch Koning Karel viel haar in de rede: hij zocht haar om het aan den kanselier over te laten, en de sluwe Italiaan die slechts eenige oogenblikken behoefde om zich te herstellen, zegde dat men de voordeelen, zoo wel als de nadeelen van den oorlog in Vlaanderen bezig was te overwegen.

— En wat is de uitslag der overwegingen geweest? vroeg de koning.

— Nog niemand der heeren heeft zijn gevoelen daaromtrent gezegd, Sire! wij zouden juist beginnen, toen uwe majesteit bin-

trtrad, was het antwoord van den kanselier.

— Wel nu, dan kunnen zij thans hunne gevoelen zeggen, zegde de koning kort af, en zich tot den kanselier wendende, vervolgde hij: en gij kanselier, draag de zaak dan nog eenmaal, in mijne tegenwoordigheid, voor.

Birague moest nu geheel onvoorbereid, deze moeilijke zaak, de oorlog van Vlaanderen namelijk, welke van al de hier aanwezigen, alleen door den koning gewenscht werd, voordragen; doch hij reddde zich op een hem waardige wijze: hij schetste aanvankelijk al de zegeningen des vredes met de levendigste kleuren af, vervolgens haalde hij de oorlogen tegen Karel den Vijfden, en tegen Philips den Tweeden aan, als hebbende zeer nadeelige gevolgen voor Frankrijk gehad, en hij eindigde met de aanmerking, dat door elke hulpbetooning, welke men aan de ketterische Nederlanden bewees, aan de katholieke godsdienst een zware wonde werd toegebracht.

De koning had Birague geheel laten uitspreken, zonder hem een enkele maal in de rede te vallen, ja zelfs op zijn gelaat kon men zelfs niet ontdekken, of hij de aangevoerde redenen van den kanselier, goed dan afkeurde. Hij wendde zich eindelijk tot den hertog van Anjou, om diens gevoelen over de zaak te hooren, en deze stemde tot verwondering van al de aanwezigen, voor den oorlog met Spauje.

— Ook dan wanneer de overwinnaar van Jarnac en Montcontour, niet tot bevelhebber van het leger benoemd werd? vroeg de koning met eenen smadelijken glimlach op de lippen.

— Ook dan; antwoordde de hertog van Anjou terwijl hij van inwendige granschap blaakte, doch zich echter bedaard veinsde te zijn.

— En aan wie anders, Sire, zoudt gij het opperbevel van het leger kunnen toevertrouwen? indien deze nadeelige, en voor

Frankrijk zoo verderfelijke oorlog, waarbij plaats zou moeten hebben? vroeg Catharina. Aan niemand van mijne onderdanen, in geen geval aan een medelid van mijne familie... Ik zelf, ik wil mij aan de spijze van het leger stellen, zegde de koning, terwijl hij zijne oogen met levendigheid, over de gansche vergadering rond sloeg.

— Coligny, zegde de koningin-moeder, even alsof dit woord haar, ondanks zichzelf ontsnapte ware.

— Ja, Coligny riep de koning, die dit woord gehoord had, indrift tegen zijn moeder uit. Gij hebt gelijk moeder, hij was het die mij den raad gaf, om het opperbevel van het leger op mij te nemen, en die mij den raad gaf, om het opperbevel van het leger op mij te nemen, en die mij de navolgende de in mijnen boezem ingedrongen woorden zegde: «Op het veld van eer, vergeet de Franschen alle inwendige tweedracht, alle partijchap, en hij volgt met vreugde den hugenoten zich, met geestdrift, onder uwe vaandels scharen; daar zullen de Guise en de Montmorency's, uwe krijgsliden, met moed, aanvoeren, en de oorlog in Vlaanderen, zal een einde aan den burgeroorlog maken».

Ja, de admiraal heeft gelijk, zelfs uwe gunstelingen zullen, wanneer zij slechts een aasje egerigheid bezitten, mij moeten volgen, zoodat u en uwer vrouwen niemand tot gezelschap zal overblijven, dan mijn broeder van Anjou en de kanselier.

De koning had deze woorden op een verachtelijke wijze uitgesproken, de koningin-moeder stond driftig van haren stoel op, en allen behalve de koning, volgden dit voorbeeld, de hertog de Guise evenwel liet laatste. Wat wilt gij doen, moeder? vroeg de koning?

— Mij verwijderen

— Mij verwijderen zegde zij op een zeer ernstigen toon, terwijl zij met zeer doordringende blikken op haren zoon neder zag, die

22

hare hand vatte, die kustte, haar terughield, en half schetsende en half ernstig zegde:

— Gij ziet, mijne edele moeder, dat de plaats, die ik thans voor de eerste maal in bezit heb genomen, een verwonderlijke kracht moet hebben; verstoort u dus daarover niet, en stoort door uwe verwijdering, de raadsvergadering niet. De zaak, waarover thans geraadpleegd wordt, is van te veel belang voor mij. Ik verzoek u dus, om weder uwe plaats te nemen.

De koningin-moeder liet zich bevredigen, en plaatste zich weder naast den koning, die vervolgens het gevoelen van den hertog de Guise vroeg.

— Wanneer de koning, zelf de banier plant, antwoordde de hertog, dan zal de hertog de Guise geen van de laatste zijn die ter verdediging van den roem van zijn koning en de eer van zijn vaderland, de wapenen zal aangorden. — Daar, waar de eer roept, moeten alle andere gevoelens wijken, en ik zal uwe majesteit volgen.

De hertog de Nevers verklaarde zich op dezelfde wijze, de koning lachte hem goedkeurende toe en gaf vervolgens den maarschalk Retz een teeken om te spreken.

Deze, die zijn kweekeling grondig kende, gevoelde zeer wel, dat het thans de tijd niet was, om tegen te spreken, en aldus gaf hij een dubbelzinnig, meer toestemmend dan afkeurend antwoord.

De maarschalk Tavannes, die thans zijn gevoelens moest zeggen, en die al te zeer soldaat en nog meer ijverig katholiek was om de rol van hoveling te spelen, zegde nu: — Sire, een oorlog met Spanje is steeds allerondeelst voor Frankrijk geweest, en een verbond met de ketters, zou u uw schoon land ten ondergang kunnen brengen, want wij zouden dan moeten strijden, zonder den bijstand des hemels, wij zouden dan den oorlog voeren tegen onze heilige Godsdienst. — Hij zoude ongehoord zijn zoo Frank-

rijks koning, de bondgenoot der ketters werd.

— Vergeet gij dan mijnen grootvader, maarschalk, riep de koning, die reeds driftig werd.

— Ik vergeet dezen niet, antwoordde de maarschalk, die zich door zijn ijverig katholisme liet weg slepen, want ik heb voor hen gestreden en tien wonden zijn de getuigen daarvan; wonden die mij thans nog pijnlijken zijn, maar Sire, heeft het uwer majesteit, heeft het aan Frankrijk zegen aangebracht? Koning François werd bij Padua gevangen gemaakt, en moest naar Madrid reizen; uw edele vader stierf, gewond door de hand van eenen Hugenoot, en welk een lot zou de hemel u kunnen bereiden?

— Bij alle duivels, en bij den heiligen Dionys, schreeuwde de koning driftig, terwijl hij van zijn stoel opvloog, en met de vuist op de tafel sloeg, zoo dat de kanselier van den schrik opsprong, wat komt dat hier te pas? wie gaf u het recht, om mij zulke onaangenaamheden te zeggen? Zijt gij bevreesd om mede naar Vlaanderen te trekken, word dan een kerkhuizer-moeder en bid, terwijl wij vechten; maar laat ten minsten zoo lang gij den maarschalk van Frankrijk, en nog niet de wollen pje draagt, mij dergelijke lompe woorden niet meer hooren, of, zoo waar ik een even zoo goed katholiek kristen ben als gij, gij moogt mijne granschap vreezen.

Terwijl hij dit zegde, stiet hij zijn armstoel in drift omver, wierp eenen blik over de aanwezigen en verliet ijlings het kabinet.

Op een zeer verschillende wijze, kenmerkte zich thans de verbazing en de verwondering op het gelaat der aanwezigen, die zigtende elkander aanstaarden. De koningin-moeder wierp haren zoon een verachtelijken blik toe, terwijl Hendrik van Anjou zich zelf op de lippen beet, en lachten wilde, doch niet kon.

De hertog de Nevers en de maarschalk Retz wisten hun gelaat in een onverschillige

plooi te brengen, en hadden nu alleen oogen voor de koningin-moeder.

De hertog de Guise aag ernstig en onafgevend naar de plaats, waar de omvergeworpen stoel lag, tot dat er eindelijk een medelijdend lachje op zijne lippen verscheen, terwijl de kanselier, die nog beede, zich haastte om den stoel overleind te zetten, en den koningin-moeder verzocht hare vorige weder in te nemen.

Tavannes was de eenige, die zijne ontevredenheid niet kon verbergen. Hij mompelde eenige onverslaanbare woorden, waaronder men toch nu dan een vloek, of een bedreiging kon hooren.

Doch zonder de beleefdheid van den kanselier op te merken en zonder zich aan de granschap van Tavannes te storen, stond Catharina de Medicis in diepe gedachten, voor zich neder zittende, daar; en zij zegde bij zichzelf, doch zoodanig, dat ieder der aanwezigen het kon hooren.

— Zoo waar als ik zalig hoop te worden de admiraal moet sterven!

— Dat geloof ik ook — ik begin te begripen, dat het thans tijd is, zegde Guise nu met een verschrikkelijke koelbloedigheid, waar voor de koningin-moeder hem goedkeurende toelachte, en tegen Birague zegde:

— Doe gij slechts het uwe, mijnheer de kanselier, waarna zij, zonder verder iets te zeggen, een teeken gaf, dat de vergadering gescheiden was, dewijl zij de terugkomst van den koning wachtte, die intusschen door Ambrosius Paré gevolgd, die hem, op zijn bevel, moest vergezellen, naar Montipeau gereden was.

Allen verlieten nu de zaal, alleen de kanselier bleef bij de koningin.

— Dat was daar een oogenblik van groot beproefing, Birague, zegde nu de koningin-moeder. Het was onverwacht en ik was in het geheel niet voorbereid. Nooit zou ik het hebben durven gelooven, dat de aanmatiging van den koning zoo ver zou gaan, en zonder Coligny zou het ook nooit ge-

beurd zijn, de bedaardheid waarmede hij aanvankelijk sprak, zijn vriendelijke en toch gekunstelde blik, deden mij al reeds iets kwaads vermoeden, en wie weet wat het einde van dit alles zou geweest zijn, indien Tavannes hem niet in drift had gebracht. Ik heb in weerwil van de onrust, die ik gevoelde, u allen nauwkeurig gadeslaan, vervolgde zij na eenig zighen, ik heb meer hooren dan mannen zeggen, er was niemand, die zich met meer waardigheid heeft gedragen, dan alleen de altijd bezonnen, altijd buigmame, en toch altijd trotsche de Guise; maar ik vrees den man, hij is evenals de Vesuvius, aan den buitenkant met lachende wijnranken, met bloemen en met weelderig gras bewassen, en heeft veel aanlokkelijks, doch als de krater zich opent, en de lang verborgene vlam uitbreekt, dan is hij waarlijk vreeselijk.

Ik vrees zijne voorbedachte terughouding meer, dan de den krijgsmans zoo eigen vermeele taal van Tavannes. Zij kwam mij heden te rechter tijd, doch over het algemeen is zij onaangenaam.

— Vertoorn u niet jegens hem, uwe majesteit, antwoordde Birague, hij is onontbeerlijk.

— Zulk een man is even als een bulhond? wanneer men hem tegen de heeren aanhield, dan durft hij aanpakken.

— Waar anderen zich schuilhouden, viel Catharine de Medicis hem in de rede, gij mijnheer, de kanselier, gij siederet als een populierblad, wanneer het grimmig oog des konings op u viel.

— Uwe Majesteit, zegde nu de kleine en zich beleedigd eveelende kanselier.

Moed en vrees zijn bij alle menschen van eenen zeer verschillenden aard. Tavannes bij voorbeeld, zoo veellicht eenen leeuw te ge-moet gaan, wanneer deze hem in de weg trad, maar het heeft voor een naderend ge-vaar, waartegen hij zich niet met arm en zwaard kan verdedigen. Ik daarentegen, ik zou bij den aanblik van een versnurend

gedeelte, allen moed, alle bedaard overleg verliezen, doch waar het noodig is de lui-men van het lot te bestrijden, en het naderend gevaar manmoedig het hoofd te bieden dan zal uwe majesteit Birague nimmer on-moedig vinden, want dan blijft zijn ge-zond verstand hem bij; zijn vernuft handelt dan vrij, en niets kan hem dan achterwaarts dan troeten. De een hooft en steekt, even als razende Roeland om zich heen, en de andere schiet zijn vuurwapen niet af voor-dat hij zeker is te zullen treffen, het leven van duizenden op het spel te zetten, en wel-licht zijn eigen leven daarbij... dat durft Birague zeer wel wagen en ondernemen, in-dien hij slechts niet in persoon en openlijk moet handelen, en met de anderen mede, met het zwaard behoeft te slaan. Er is lichame-lijke moed — maar ook zielenmoed; en zel-den vindt men dezelven in éénen persoon vereenigd. Den eersten vindt bij elken krij-smanman, doch den laatsten vindt men zeer zelden.

— Het is mogelijk dat gij gelijk hebt, zegde de koningin-moeder, en stoorde hem dus in het verder voortzetten en verdedigen van zijn thema, maar genoeg hiervan. De dood van Coligny is besloten... gij moet derhalve de noodige maatregelen nemen...

De kanselier zweeg enige oogenblikken, vervolgens hief zij het hoofd onnoog, uit zijne kleine vurige oogen schitterde het leed-vermaak, en hij zegde:

— Ja, uwe majesteit! zoo moet het zijn, een dienaar van de Guise moet de moord volbrengen — wij moeten en zullen daarbij, op twee onderscheidene wijzen winnen.

Dan valt allen de verdenking op de Guise's, viel hem Catharina de Medicis in de rede, want zij vreesde, dat de kanselier haar de eer van de uitvinding des duivelschen plans, zou ontrooven; de Hugenoten zullen zich vereenigen, om de dood des admiraals te wreken; de Montmorency's zullen zich bij hen aansluiten en de bloedige strijd zal be-ginnen. De Guises, als de zwaksten, zullen

23

spoedig onder liggen, dan neemt het volk partij voor hen, de burgers wapenen zich; het bloedbad wordt algemeen; de Montmorency's de Guise's, de Hugenoten, allen worden ter neder geworpen, en wie van hen de overhand heeft; af valt — om het even, wij zullen zullen zegpralen, zonder een zwaard in de handen te hebben gehad.

— Gij zijt mijne meesteres in het maken van plannen, uwe majesteit, zoo ver strekte zich mijne vooruitzichten niet uit, zegde de kanselier, terwijl hij zich boog, maar wat zal de koning, gedurende deze bloedige ontwikkeling van uw ontwerp doen.

— Zich met zijne hoveligen, zijne lijfwacht en de Zwitsers in den Louvre opsluiten, en bedaard het einde der grap afwach-

ten.

De kanselier schudde zijn kaal hoofd en zegde:

— Daarheen heb ik twee bedenkingen, uwe majesteit, wanneer eenen der partijen een vol-kome overwinning behaalt, en met weinig verlies uit den strijd terugkeert, zal zij dan niet meer aanmatigend, meer geducht te vo-ren treden? en te meer nog, daar zij ge-zien heeft, dat de koning zich, in oogen-blikken van gevaar, verborgen heeft ge-vonden, en geheel werkloos bleef, terwijl zijne onderdanen elkander, onder de vensters van zijn paleis, vermoorden? Zal men dan u oit den koning in het vervolg gehoorzamen, en dan, uwe majesteit, vrees gij dan niet voor de woede van het gemeen? wanneer als overwinnaars, met de wapenen in de hand, voor uw paleis staat? Herinner u aan den dag der Barricaden.

— O, dat zal nooit weder gebeuren, viel de koningin hem driftig in de rede, die da-gen van Johannes en Karel zijn voorbij.

— Onze dagen hebben daarmede veel over-eenkomst, zegde de kanselier. Helgen des-tijds Orleans en Bourgondië waren, zijn nu de Guises en de Montmorency's en wat des

tijds de Engelschen waren, zijn heden de Spanjaarden.

— Zwijs en gehoorzaam.

De kanselier boog zich zeer diep, en vroeg vervolgens:

— Voor of na de huwelijksfeesten? uwe majesteit.

— Zijn dood moet het einde der feesten, luister bij zetten.

— De koning scheen in een zeer kwade luim te zijn, zegde de kanselier na eenig zwijgen, zou het niet raadzaam zijn, dat uwe majesteit hem tot bedaren trachtte te brengen? Op het oogenblik dat zoo nabij aan de feestelijke plechtigheden is, zal de koninklijke moeder toch wel iets meer dan gewoonlijk kunnen wagen. Zij is thans den koning nog onontbeerlijk.

— Slechts thans, hoe meent gij dat?

— Het woord eens konings, uwe majes-teit heeft een verwonderlijke kracht, zelfs een onwederstaanbare tooverkracht, zegde de kanselier. Een koninklijk woord al is het dan ook in drift uitgesproken, verliest in langen tijd zijne macht en werking niet. Als eenmaal de koning de raadzaal binnentrad, daar uwe plaats innam, en daarbij zegde: ik bedank u, moeder, voor uwe moeite; voortaan zal ik zelf de teugels des bewinds in handen nemen — wanneer hij u dan met uwen hofstaat, naar Sint Germain of Blois, of de Hemel weet, waar henen zond; geloof gij dan, dat de voorzichtigten en bezonnen openhartige Tavannes, ja zelfs de maarschalk de Retz, dezen naam noemde hij met nadruk, u zouden volgen? dat de kruipende en steeds voor u in de bres zouden stellen? ten hoog-ste zou deze of gene jeugdige minnaar, die op eenen van uwe vrouwen verliefd was, u volgen.

— Eu hoe zoudt gij handelen, mijnheer de kanselier, vroeg de koningin.

— Moet ik u de waarheid zeggen uwe majesteit.

— Ik verlang de waarheid, de reine waarheid.

— Ik bleef dan waar de anderen bleven, zeide hij listig lachende, en verheugd dat hij op deze onverwachte vraag, zoo spoedig een goed antwoord had gevonden, want onmiddellijk voegde hij erbij: Ik zou blijven, doch alleen om als bemiddelaar tusschen uwe majesteit en den koning te kunnen optreden.

— En wanneer het u niet mocht gelukken om de verzoeking te bewerken?

— Dan zou ik mijne weldoenster in hare ballingschap volgen.

— Schijnheilige en geveinsde leugenaar, riep de koningin in drift uit, doch onmiddellijk beziende reikte zij hem hare hand, om te kussen en zij zegde op een bedaarden toon: ik zal uwen raad volgen; kanselier; ik zal mij naar den kanselier begeven, en een ernstig woord met hem spreken; maar ik geloof dat ik hem den boog niet te sterk moet spannen, uit vrees dat hij zou breken, eer de zaak met de Coligny is afgedaan.

— Zeer verstandig gesproken, uwe majes-teit, zegde de kanselier, en ik zal naar den hertog de Guise gaan, en hem over de zaak onderhouden en het noodige beramen, wegens den man die met de uitvoering der zaak belast zal worden.

— Doe zoo, zegde de koningin, en zij groette den kanselier vriendelijk, waarna beide de verschillende deuren van het kabinet uitgingen.

XVII.

De Engel des Vredes

Het was een warme Zaterdag, toen de koning in een zijner zonderlinge luimen naar Montipeau reed; zijn bloed was tengerolge van het voorgevallene in de vergadering in hevige beweging geraakt; hij gevoelde dit zelf, en dien tengerolge wilde hij, dat Ambrosius Paré hem zou vergezellen, want hij wist het bij ondervinding, hoe gevaarlijk zoo-

danig een opvliegenderheid zou kunnen worden.

De wondheeler die gansch geen liefhebber van de jacht was, vergezelde bij dergelijke gelegenheden, zijnen koning niet gaarne, hoe-zeer hij hem evenwel in weerwil van zijn ongesteldheid en dikwerf onaangenaam humeur, onwankelbaar getrouw en ongeveinsd genegen was.

De koning had met zulk een haast zijn paard bestegen, dat zijne bedienden hem niet zoo spoedig konden volgen, maar een voor een in vollen ren, hun meester voor de straten van Parijs narenden, en meester Ambrosius stond het gansch niet aan, dat er zulk een wanorde plaats had.

Het was intusschen reeds avond geworden eer de koning aan zijn jachtstol aankwam, en waar henen hij niemand voor af had gezonden, om bericht te geven dat hij zou komen. Hij was een beminnaar van dergelijke verrassingen, en dus was er ook niemand die zich, zonder daartoe een uitdrukkelijk bevel te hebben gekregen, durfde ver-meten om den slotbewaarder van de komst des konings bericht te geven; deze was dus niet weinig verwonderd, den koning op het voorplein van Montipeau te vinden, en hem, zonder eenige acht op hem te slaan van zijn paard stappen, en met verhaast den trap op door den duistern gang, naar zijn ka-mers te zien gaan.

De oude man was buiten adem, toen hij boven kwam.

Doch eer hij boven was, had reeds het schijnsel van het licht, door de reeten van een deur de koning doen siltstaen. Wie toch kon zich hier bevinden? en wel in een ka-mer welke naast het slaapvertrek van den koning was? en waar voorheen Maria Tou-

chet gewoond had?

Hij luisterde enige oogenblikken en daar hij niets hoorde, rakte hij met geweld de deur open, en bleef verbaasd aan den ingang staan.

Maria Touchet zat daar, niet in pelgrims-

gewaad, maar in een bevallige nachtkleed-ing, welke hare leden slechts orschzaam bedekte en met haar gelaat naar de deur ge-keerd, voor haar bed; een diepe zucht drong in de ooren des konings.

Zonder enige acht op Maria of op meester Ambrosius te geven, hoezeer de laatste genoemde een poging deed, om hem terug te houden, snelde de koning naar het bed, en rukte de gordijnen van hetzelfde open.

In denzelfden oogenblik klonk hem een zwakke stem te gemoet:

— Mijn koning!

— Goed, dat met u ook hulp komt! zegde Maria, en zich tot meester Ambrosius wendende, zegde zij:

— Zie de ongelukkige, zij geleide hem naar het bed, waar de koning nog in de grootste verbazing stond, Zijn gansch ge-laat was veranderd, zijne wilde blikken wa-ren verdwenen, en een hartelijk medelijden straalde uit zijne oogen, terwijl zijn wan-gen nog bleeker dan gewoonlijk waren.

— Arme Jean, zegde hij eindelijk, hoe komt gij hier? en dat in zulk eenen toestand? en zich tot Ambrosius wendende, vervolgde hij: — Help mijn waarde meester! help den ongelukkige zoo gij nog helpen kunt!

Jean Petit, de kleine aardige dwerg, een lieveling van den koning, dien zelfs de koningin-moeder niet ongenegen was, en die door zijn grappige, en dikwerf geestige invallen en vernuftige gezegden, den koning in een goede luim wist te brengen, waarom Karel de Negende hem dikwerf zijnen kleinen gunsteling noemde, lag hier met een verbonden hoofd, in het bed van de Schoone Maria die, de komst van den koning niet heb-bende kunnen vermoeden, zonder vrees in een luchtig nachtgewaad, den post van een der barmhartige zusters, bij den kleinen ver-vulde; doch die zich nu, op het zien van den koning, met eenen vlammenen blik op haar, wierp, verwijderde.

(Wordt voortgezet).

